

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

Recepce literárního díla

Bakalářská práce

Autor: Lucie Pfeiferová
Studijní program: B7310 – Filologie
Studijní obor: Jazyková a literární kultura
Vedoucí práce: doc. PaedDr. Alena Zachová, CSc.

Hradec Králové

2021



Zadání bakalářské práce

Autor:	Lucie Pfeiferová
Studium:	P18P0013
Studijní program:	B7310 Filologie
Studijní obor:	Jazyková a literární kultura
Název bakalářské práce:	Recepce literárního díla
Název bakalářské práce AJ:	Reception of a literary work

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá recepcí literárních děl deseti nejvíce půjčovaných ženských autorek v Městské knihovně ve Vysokém Mýtě. V teoretické části práce okrajově popisuje cestu, kterou ženy prošly, než se zařadily do literatury jako spisovatelky. Dále se práce zaměřuje na čtenáře, zjišťuje, podle čeho si vybírají knihy, zda čtou více ženy nebo muži a jaké žánry jsou pro ně nejoblíbenější. Je zde také představen význam knižního trhu a knihoven. Analytická část pak nadále rozebírá deset nejvíce půjčovaných knih, zaměřuje se na to, zda si tituly vypůjčují spíše ženy nebo muži, o jakou věkovou kategorii se jedná a o jaká témata se příběhy v knize opírají. Na závěr se sesbírané informace v teoretické části srovnávají s částí analytickou. Bakalářská práce rovněž obsahuje i projektovou část.

BUBENÍČKOVÁ, Petra et al. *Kontexty čtenářství a čtenářské gramotnosti*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011.

FREY, Jaroslav. *Psychologie čtenáře*. V Hodoníně: F. Landgráf, 1929.

HAMAN, Aleš. *Literatura z pohledu čtenářů*. Praha: Československý spisovatel, 1991.

MANGUEL, Alberto. *Dějiny čtení*. Brno: Host, 2007.

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čteme? Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize (2007)*. Brno: Host, 2008.

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtenáři a internauti: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení (2010)*. Brno: Host, 2011.

Garantující pracoviště:	Katedra českého jazyka a literatury, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	doc. PaedDr. Alena Zachová, CSc.
Oponent:	dr. hab. Marcin Lukasz Filipowicz, Dr.
Datum zadání závěrečné práce:	1.1.2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucí bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

.....

Lucie Pfeiferová

Poděkování

Poděkovat bych chtěla zejména doc. PaedDr. Aleně Zachové, CSc. za odborné vedení a cenné rady, které mi pomohly při zpracování mé bakalářské práce.

Dále bych chtěla poděkovat Ing. Dagmar Sabolčikové a Daniele Halouskové, které mi pomohly s realizací mé projektové části.

V neposlední řadě děkuji za spolupráci Městské knihovně ve Vysokém Mýtě, především Barboře Jánové, která mi poskytla cenné informace, bez kterých by nebylo možné práci zpracovat.

Anotace

PFEIFEROVÁ, Lucie. *Recepce literárního díla*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2021. 53 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá recepcí literárních děl deseti nejvíce půjčovaných ženských autorek v Městské knihovně ve Vysokém Mýtě. V teoretické části práce okrajově popisuje cestu, kterou ženy prošly, než se zařadily do literatury jako spisovatelky. Dále se práce zaměřuje na čtenáře, zjišťuje, podle čeho si vybírají knihy, zda čtou více ženy nebo muži a jaké žánry jsou pro ně nejoblíbenější. Je zde také představen význam knižního trhu a knihoven. Analytická část pak nadále rozebírá deset nejvíce půjčovaných knih, zaměřuje se na to, zda si tituly vypůjčují spíše ženy nebo muži, o jakou věkovou kategorii se jedná a o jaká témata se příběhy v knize opírají. Na závěr se sesbírané informace v teoretické části srovnávají s částí analytickou. Bakalářská práce rovněž obsahuje i projektovou část.

Klíčová slova: recepce, čtenář, ženské autorky, knihovna

Annotation

PFEIFEROVÁ, Lucie. *Reception of a literary work*. Hradec Králové: Pedagogical Faculty, University of Hradec Králové, 2021. 53 pp. Bachelor thesis.

The bachelor's thesis deals with the reception of literary works of the ten female authors most borrowed in the Municipal Library in Vysoké Mýto. In the theoretical part the work marginally describes the path that women had gone through before entering literature as a writers. Furthermore, the work focuses on readers, finds out according to what they choose books, whether more women or men read and what genres are most popular for them. The importance of the book market and libraries is also presented here. The analytical part then continues to analyze the ten most borrowed books, focusing on whether the titles are borrowed more by women or men, what age category the people are and what topics the stories in the book are based on. Finally, the collected information in the theoretical part is compared with the analytical part. The bachelor thesis also contains a project part.

Keywords: reception, reader, female writers, library

Obsah

1	Úvod	9
I.	TEORETICKÁ ČÁST	10
2	Ženy a literatura	10
2.1	Čtenářky	11
2.1.1	Výzkum Janice A. Radwayové	11
2.2	Červená knihovna	11
3	Vymezení pojmů	12
3.1	Čtení, čtenář a četba	12
3.2	Knižní chování	12
3.3	Čtenářská socializace a kultura	13
3.4	Recepční pole	13
4	Čtenáři	13
4.1	Definování čtenáře podle statistik a výzkumů	14
4.2	Výběr knihy	15
4.2.1	Podle vzhledu	15
4.2.2	Podle objemu	15
4.2.3	Podle názvu a autora	16
4.2.4	Podle žánru	17
4.2.5	Na základě doporučení a recenzí	17
4.3	Muži a ženy	18
4.3.1	Míra čtení	19
5	Knižní trh v České republice	20
5.1	Podíl tvorby autorek na českém knižním trhu	21
6	Knihovny	22
6.1	Návštěvníci veřejných knihoven	22
6.2	Městská knihovna ve Vysokém Mýtě	24
6.2.1	Dostupné tituly autorek	24
II.	ANALYTICKÁ ČÁST	25
7	Recepce ženských autorek	25
8	Deset nejoblíbenějších autorek a jejich nejčtenější knihy	25
8.1	Než jsem tě poznala – Jojo Moyes	26
8.1.1	Shrnutí	28
8.2	Bábovky – Radka Třeštíková	29
8.2.1	Shrnutí	31

8.3	Kroky vraha – Michaela Klevisová	32
8.3.1	Shrnutí	34
8.4	Hana – Alena Mornštajnová	34
8.4.1	Shrnutí	37
8.5	Palomino – Danielle Steel.....	38
8.5.1	Shrnutí	40
8.6	Ve vyšších kruzích – Viveca Sten	41
8.7	Vlnobítí: Žena dvou mužů 1. díl – Vlasta Javořická	42
8.8	Panský dům: Počátek rodinné ságy – Anne Jacobsová	43
8.9	Manželé odvedle – Shari Lapena.....	43
8.10	Geniální přítelkyně – Elena Ferrante	44
8.11	Shrnutí porovnávaných knih	45
III.	PROJEKTOVÁ ČÁST	47
9	Závěr	48
10	Seznam použité literatury	50
10.1	Články	51
10.2	Elektronické zdroje	51
10.3	Knihy ze seznamu	53
10.4	Právní předpisy	53

1 Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá recepcí literárních děl psaných ženami a jejich současnými čtenáři. Bude nás zajímat deset nejvíce oblíbených spisovatelek a jejich nejčtenější půjčovaná díla v Městské knihovně ve Vysokém Mýtě. Na základě zjištěných informací v teoretické části dojdeme ke srovnání s částí analytickou.

Autorky si prošly dlouhou cestou, než se dostaly k psaní svých příběhů. V první části si okrajově popíšeme, s čím byla tato cesta spisovatelek spjatá, o čem mohly psát a za jakých podmínek. Dále si vysvětlíme, proč jejich tvorba nacházela zalíbení převážně u ženských čtenářek, a uvedeme si, jaký žánr je pro spisovatelky stereotypně nejtypičtější.

Vymežíme si důležité pojmy, jako je čtení, četba, čtenář, knižní chování, čtenářská socializace a kultura a recepční pole, se kterými budeme dále v práci pracovat. Naši pozornost pak soustředíme pouze na čtenáře a popíšeme si, na základě jakých aspektů si vybírá knihy, které bude číst, a jaký je rozdíl mezi čtenářem mužem a čtenářkou ženou. Jelikož nás v další části bude zajímat, jestli si ženskou tvorbu v knihovně vypůjčují i muži, bylo pro tuto práci důležité zjistit, jestli čtou více než ženy a jaké žánry jsou mezi čtenáři nejoblíbenější. Představíme si také knižní trh, který na knižní kulturu působí, a uvedeme si, jaký je na tomto trhu podíl tvorby ženských autorek. Nastíníme si význam knihoven jako takových a uvedeme si několik málo informací o knihovně ve Vysokém Mýtě, včetně toho, jaké ženské tituly knihovna nabízí a z čeho si může návštěvník vybírat.

Analytická část pak představuje celkový seznam deseti nejvíce půjčovaných knih. Svou pozornost soustřeďuje převážně na prvních pět, neboť jsou pro analýzu stěžejní. Uvedeme si základní údaje o tom, od kdy do kdy se tyto knihy vypůjčují, kolik mužů a žen si konkrétní titul vypůjčilo a o jakou věkovou kategorii se jedná. Dále nás bude zajímat, o jaká témata se příběh opírá a o čem vlastně knihy jsou. Uvedeme si, zda se jedná o typickou ženskou tvorbu nebo se žánrově vymyká stereotypům spojeným se spisovatelkami.

V závěru pak porovnáme informace sesbírané v teoretické části s analytickou částí. Cílem bude zjistit, zda je pravda, že spisovatelky jsou oblíbené převážně u čtenářek, zda jejich tvorba je primárně beletristická a oddechová a zda témata, na kterých je deset knih ze seznamu postaveno, odpovídá typickým tématům, o kterých se veřejnost stereotypně domnívá, že ženy píšou.

Práce dále obsahuje i část projektovou, ve které je popsán postup realizace.

I. TEORETICKÁ ČÁST

2 Ženy a literatura

*Muži vždy měli nad námi všechny výhody,
protože si vytvářeli vlastní příběhy.
Jane Austenová, Anna Elliotová*

Tímto citátem začíná kapitola knihy *Literatura a feminismus* (2000) od Pam Morrisové. Ženské psaní je úzce spjato s ženskou emancipací 19. století. Z historie víme, že ženy neměly dozajista takové možnosti, jako měli muži. V eseji od Virginie Woolfové, *Vlastní pokoj* (orig. 1929), zjišťujeme, že na konci osmnáctého století dochází k tomu, že ženy ze středních vrstev se začaly literárně projevovat, psaly příběhy, poezii, ale také paměti.

V. Woolfová dále ve své eseji vysvětluje, že většinu děl ženy psaly v obývacím pokoji, kde stěží měly na psaní takové soukromí, které by potřebovaly. Tento fakt je spojen také s jejich literárním výcvikem, neboť pozorování charakteru, osobní vztahy a rozbor pocitů bylo vše, čemu se ženám dostalo, a také o tom převážně psaly.¹

V devatenáctém století měli muži tendenci znevažovat literaturu psanou ženami a odůvodňovat to tím, že napodobují jejich literární konvence a společenské hodnoty. Proto se pak ženy rozhodly vystupovat pod pseudonymy, jako například spisovatelka Mary Ann Evansová, známá jako George Eliotová, nebo dávaly důraz na svůj manželský stav a používaly pak jen například *paní Craiková*.² Britská autorka Emily Brontëová svůj román *Na větrné hůrce* (orig. 1847) vydala pod mužským pseudonymem Ellis Bell. Zároveň tento román přizpůsobila (především mužským) čtenářům tak, že sice je primárně vyprávěn z pohledu pana Lockwooda, nicméně to jen skrývá fakt, že vypravěčem je ve skutečnosti služebná, která mu příběh vypráví. Pro veřejnost totiž bylo více přívětivé, když četla příběh, který vypráví jakýsi pan Lockwood, než který vypráví žena, a ještě ke všemu služebná.

¹ WOOLF, Virginia a POKORNÝ, Martin. *Vlastní pokoj*: esej. Praha: Marie Chřibková, 1998. s. 59.

² MORRIS, Pam, SIEDLOCZEK, Marian a KAMENICKÁ, Renata. *Literatura a feminismus*. Brno: Host, 2000. s. 79.

2.1 Čtenářky

Stejně tak jako na sebe působily spisovatelky navzájem, tak působily i na své čtenářky. Většina žen totiž s největší pravděpodobností pociťovala při nalezení vlastních zkušeností obsažených v knize pocit zadostiučinění a radosti. Spisovatelky používaly formu autobiografického vyprávění, a to přispívalo k tomu, že se literatura začala vnímat jako komunikace mezi autorem a čtenářem. Ženy tak v literární formě nalézaly pospolitost a mohly se s danými věcmi ztotožnit.³

2.1.1 Výzkum Janice A. Radwayové

Americká profesorka literatury Janice A. Radwayová nasměrovala svůj badatelský výzkum v knize *Čtení romancí: ženy, patriarchát a populární literatura* (1987) ke čtenářkám romancí, tedy k žánru, ke kterému se literární kritika stavěla povýšeně. Tento žánr byl považován za prostoduchý a pro feminismus byla záliba k tomuto čtení spíše zahanbením.

Smithtonské čtenářky vysvětlily, proč si vybírají právě takovouto četbu. Nejhlavnějším aspektem byl „únik“, tedy možnost dělat něco jiného než to, co dělají během každodenní rutiny. Zároveň se vyzdvihovalo, že se jedná o lehkou literaturu, tedy doslova „únikovou“. Uváděly, že během svého života jsou denně pod tlakem a takovouto četbu mohou odložit a kdykoliv se k ní během dne vrátit. Čtení jim umožňovalo dočasně zastavit veškeré povinnosti, které měly vůči manželovi a dětem, a cenily si toho, že v tu chvíli mají čas pro sebe, protože se pro ně jednalo o *intenzivně soukromou činnost*.⁴

2.2 Červená knihovna

Literatura psaná ženami se často zařazuje žánrově do tzv. červené knihovny. Hlavním těžištěm těchto příběhů bývá jímavá, milostná zápleтка (primárně mezi mužem a ženou), která je prolnutá určitými překážkami, které po celou dobu vyprávění brání očekávanému šťastnému konci. Tyto komplikace jsou dané především odlišným původem a viditelným sociálním kontrastem, nesouhlasem a nepřejicností okolních

³ MORRIS, Pam, SIEDLOCZEK, Marian a KAMENICKÁ, Renata. *Literatura a feminismus*. Brno: Host, 2000. s. 76.

⁴ OATES-INDRUCHOVÁ, Libora. *Ženská literární tradice a hledání identit: antologie angloamerické feministické literární teorie*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2007. s. 180.

postav, ale i samozřejmě náhodou.⁵ Tento typ literatury není ženami pouze jen psán, ale ženami i vyhledáván. Zjednodušeně řečeno; ženy píšou o ženách pro ženy.

Samozřejmě najdeme i spisovatele muže, jejichž díla čtou převážně ženy, a jedná se o jejich cílovou skupinu. Mezi takové autory z české sféry můžeme dnes zařadit například Michala Viewegha nebo Patrika Hartla.

V České republice jsou přítomny předchůdkyně tohoto žánru v tzv. obrozenecké sentimentální povídce. Sem zařazujeme prózy Boženy Němcové, které navazují na díla Magdaleny Dobromily Rettigové. Dále sem patří romány Sofie Podlipské nebo Karolíny Světlé.⁶

3 Vymezení pojmů

Následující terminologie je pro tuto práci důležitá, neboť s uvedenými pojmy budeme dále pracovat. Pole působnosti těchto pojmů vymezil Jiří Trávníček ve své knize *Čtenáři a internauti obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení (2010)*.

3.1 Čtení, čtenář a četba

Podle J. Trávníčka se čtením rozumí aktivita, která je spjata s knihou a časem, který do této aktivity dáváme jako čtenář. Čtenářem je člověk, který se účastní procesu čtení, ať už četbou knih, časopisů apod. Za samotnou četbou už stojí nějaký úmysl, tvůrčí záměr a vykazuje vlastní iniciativu, vztah ke knihám. Tento vztah se nějaký čas buduje a rozvíjí a nejedná se tak o jednorázový proces.

3.2 Knižní chování

Dále ve své knize pojmenoval aktivity čtení, kupování a vypůjčování knih jako *knižní chování*. V širším kontextu sem také patří sesbírávání informací o knihách, domácí knihovny, ale také i vztah ke knižnímu trhu. Jedna aktivita pak vždy vypovídá o zbylých dvou. Jako příklad zde uvádí, že kde je přítomno silné čtení, tam ve většině případů funguje knižní trh a veřejná knihovna. Zároveň ale pokles knižního trhu nemusí souviset s poklesem čtení. Může to mít za následek to, že knihy v obchodech podražily a lidé začali více chodit do knihoven.

⁵ MOCNÁ, Dagmar a PETERKA, Josef. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Litomyšl: Paseka, 2004. s. 86.

⁶ Tamtéž, s. 87.

3.3 Čtenářská socializace a kultura

Za čtenářskou socializaci považuje J. Trávníček proces, při němž nás knihy zařazují do určité society a kultury a spojují nás s ostatními jedinci. Této socializace se nám dostává ve školství, rodině a v knihovnách. Neoficiálními činiteli jsou zde uvedeny pak různé zájmové skupiny (kroužky, sport) a kolektiv (přátelský, pracovní)

Spojením aktivit čtení, četby a knižního chování vzniká čtenářská kultura. Úzce je tento soubor spojen také s obecným vztahem ke knihám jako takovým. Tento vztah je časově a prostorově podmíněný a vykazuje společné rysy příslušníků dané kultury. Pro uchopení tohoto souboru nás zajímá: co čteme, jak často čteme, kolik toho čteme, kde obvykle čteme, kdy čteme, v jakém množství a jaké knihy kupujeme, jak často navštěvujeme veřejné knihovny a jak velká je naše domácí knihovna.⁷

3.4 Recepční pole

Recepční pole by se dalo definovat jako okruh, ve kterém proces čtení vykazuje kolektivní zákonitosti a společné rysy, které jsou dány cílem a okruhem uživatelů. Jedná se o literární kritiku, knižní sféru, školství nebo internetovou blogosféru. Čtení po sobě zanechává stopu, která je dána potřebami spoluuživatelů a určitými pravidly. Literární kritika má samostatnou provozní povahu a nalezneme jí v novinách a člancích. To samé se týká i škol, které mají dány osnovy a povinnou četbu.⁸

4 Čtenáři

Každý člověk má ke čtení dané určité predispozice, které jsou dány různými aspekty. V oblasti recepce je jedním z aspektů literární a všeobecná vzdělanost obyvatele, kterou ovlivňuje dostupnost titulů, čtenářské, literární a kulturní tradice, anebo úroveň informovanosti širší veřejnosti ohledně čtení a knih. Na čtenáře také pohlížíme jako na individuálního příjemce a zohledňujeme jeho společenské postavení, úroveň vzdělanosti, pracovní pozici, hierarchii životních a kulturních potřeb apod. Každý individuální příjemce může mít i různé specifické předpoklady. V tomto případě se

⁷ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtenáři a internauti: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení (2010)*. Brno: Host ve spolupráci s Národní knihovnou České republiky, 2011. s. 42-43.

⁸ Tamtéž.

zohledňuje míra motivace ke čtení, rozsah, intenzita čtenářského zájmu, ale také i návyky, postoje aj.⁹

4.1 Definování čtenáře podle statistik a výzkumů

Abychom se mohli dozvědět něco o čtenářích, je k tomu potřeba určitých výzkumů. Ty se zpravidla dělí na kvantitativní a kvalitativní. Tyto výzkumy můžeme provádět na základě dotazníkového šetření nebo rozhovorů. Jak už z názvů vyplývá, u kvantitativního výzkumu nás zajímají kvanta, tedy počet. Zajímá nás „*kolik?*“, kdežto u kvalitativního výzkumu se ponořujeme daleko hlouběji do tématu a ptáme se „*proč to tak je?*“.

Alberto Manguel ve své knize *Dějiny čtení* (2007) zařadil kvantitativní a kvalitativní výzkum jako podvětvě birminghamského přisvojování díla, kde záleží, jaké máme zakotvení v kultuře dané doby. Vysvětluje, že kvantitativní výzkum se opírá o sociologii a statistiku, kde se pracuje s tzv. *reprezentativním výběrem*. Hlavními proměnnými této reprezentativnosti je např. věk, pohlaví, vzdělanost, bydliště apod. Mezi další zkoumané prvky pak patří počet přečtených knih za určitou dobu nebo popřípadě kolik času strávíme čtením. Zkoumá také ale i jakým způsobem čtenář knihy nabývá (knihkupectví, knihovny) nebo kolik knih si za rok zakoupí. Pomocí kvantitativního výzkumu se získávají *data, trendy a korelace*.

Data jsou pro A. Manguela například zjištěním, že se nejvíce čte beletrie nebo že největší část populace má knihovnu, ve které je počet knih v rozmezí od padesáti do sta apod. *Korelaci* můžeme nazvat jiným slovem jako vztahy. V tomto případě se dozvídáme, zda čtou více muži či ženy, nebo lidé s vysokoškolským vzděláním více než ti s nižším vzděláním. *Trendy* se po nějaký čas sledují a na konci nám říkají, zda například čtení knih klesá, jaká oblast čtení je pro čtenáře momentálně nejpriznivější a od které se naopak odvracejí.

U kvalitativního výzkumu pak ve své knize zmiňuje, že se daleko více zkoumá čtenářská socializace ve škole a v rodině, zájmy čtenářů, motivace ke čtení anebo například vztah k současné literatuře. Metodou získávání informací je zaměření se na menší vzorek respondentů pomocí strukturovaných interview.¹⁰

⁹ ZACHOVÁ, Alena. *Čtenářství a čtenářská gramotnost*. Vlkov: Helena Rezková, 2013. s. 24-25.

¹⁰ MANGUEL, Alberto. *Dějiny čtení*. Brno: Host, 2007. s. 424.

4.2 Výběr knihy

Knihu si čtenáři vybírají na základě různých aspektů a Jaroslav Frey výběr knihy zařazuje ve své knize *Psychologie čtenáře* (1929) do první fáze procesu četby. Čtenář si do knihovny, resp. do knihkupectví, může jít už pro předem vybranou knihu, o které ví, že si jí chce přečíst. Každopádně si může do knihovny zajít i z důvodu, že už doma nemá co číst a nejde po ničem konkrétním. V následujících podkapitolách se zaměříme na několik z aspektů, podle kterých si knihu čtenář může vybírat.

4.2.1 Podle vzhledu

J. Frey popisuje, že prvotně na nás zapůsobí kniha svým vzhledem (vazba, objem, barva, formát apod.). Tato fysiognomie má významnou roli v procesu výběru a může mít za následek, že čtenář si knihy vybírá na úkor svého usuzování o knižní kvalitě. Tento způsob výběru se každopádně projevuje spíše u dětí, jejichž pozornost přiláká především velká ilustrovaná kniha.¹¹ Jedná se o první moment, kdy na nás kniha nějakým způsobem může zapůsobit. Ne nadarmo se říká *nesud' knihu podle obalu*. Pravdou ale je, že obálka knihy a její celkové provedení může velice ovlivnit její samotný výběr. V dnešní době je samotný vzhled knihy součástí i marketingu, kdy produkt (kniha) by měl vypadat co nejlépe a upoutat pozornost potenciálního kupujícího na první pohled.

Když se podíváme na nově vydávané knihy dnes, jejich vzhled se přesunuje i do samotného vnitřku. Stále více a více se dělají ilustrované verze a nová vydání známých světových děl v podobě komiksů. Už to tedy není jen o samotné obálce, ale i o tom, jak kniha vypadá vevnitř. Když si čtenář vezme knihu do ruky a prolistuje si jí, zmíněné ilustrace ho mohou zaujmout a přilákat k samotnému čtení. Dneska můžeme najít ilustrovanou i komiksovou verzi *Kytice (Komiksová kytice, Transmedialist, 2016, Kytice, Odeon, 2020)*, románu *1984 (1984 – grafický román, Kontrast, 2021)* nebo obrázkové zpracování *Mistra a Markétky (Rybka Publishers, 2020)*.

4.2.2 Podle objemu

Objem knihy by se dal zařadit i do samotného vzhledu, ale rozhodla jsem se, že mu věnuji zvláštní pozornost. Knižní rozsah a počet stran totiž může odlákat i čtenáře, který by si knihu chtěl přečíst, ale říká si, že tolik stránek je až moc a raději si půjčí nebo koupí knihu, která je o polovinu užší. Tento způsob si i velice často vybírají žáci na

¹¹ FREY, Jaroslav. *Psychologie čtenáře*. V Hodoníně: F. Landgráf, 1929. s. 14.

středních školách, kteří si seznam povinné četby sestavují podle jejich objemu. Předpokládají totiž, že krátká kniha se jim bude číst lépe a rychleji.

Jaroslav Frey říká, že objemné knihy vyhovují převážně čtenářům, kteří mají nadbytek volného času, a měl tím na mysli ženy.¹² V dnešní době tomu bude už jinak, neboť míra volného času není nijak spjata s pohlavím a všeobecně neplatí, že ženy mají více času než muži. Kniha se dá kdykoliv odložit a čtenář jí může mít rozečtenou klidně po delší čas. Nejspíše ale toto odkládání může mít na svědomí, že čtenář ztrácí pozornost, nepamatuje si, o čem příběh vlastně je, a přichází o tu intenzitu, kterou by měl z čteného příběhu pociťovat. Často můžeme na internetu vidět recenze, kde se ostatní čtenáři vyjadřují slovy: „Knihu jsem přečetl/a jedním dechem.“ a většinou ji na základě toho hodnotí pozitivně. Román, který má 700 stran, se dá stěží přečíst jedním dechem a možná proto si takové objemné knihy čtenáři ani nevybírají. Jedná se ovšem o velice individuální přístup, který neplatí pro každého.

4.2.3 Podle názvu a autora

Název knihy nám v nějakých případech může prozradit, o čem pravděpodobně kniha pojednává. Když si vezmeme například detektivní příběhy, tak v názvu samotném může být obsaženo slovo *vražda* (*Vražda v Orient-expresu* – Agatha Christie, *Vražda s vůní mandlí* – Camilla Läckberg apod.). Stejně tak jako romány pro ženy mohou obsahovat slovo *láska* (*Nebezpečná láska* – Kateřina Petrusová, *Láska a čest* – Julie Garwoodová aj.) a napovědět nám, že se s největší pravděpodobností bude jednat o milostný příběh. Když tedy čtenář shání knihu, od které požaduje, aby měl milostnou zápletku, může si ji vybrat na základě jejího pojmenování. Název může být ale i nic neříkající a atypický, že čtenáře zaujme a vybídne ho ke čtení, aby se dozvěděl, o čem tedy příběh je.

Čtenář si také může oblíbit jednoho konkrétního autora na základě své předešlé četby a rozhodnout se, že si od něj chce přečíst i jiné knihy. O daném spisovateli se také může často mluvit v médiích nebo s ním mohou vycházet rozhovory, které na knižní společnost zapůsobí. Výběr knihy je pak založen na základě zaujetí či sympatií vůči spisovateli, který čtenáře natolik oslovil, že si od něj chtějí něco přečíst a přesvědčit se, že je kritika oprávněná.

¹² FREY, Jaroslav. *Psychologie čtenáře*. V Hodoníně: F. Landgráf, 1929. s. 16.

4.2.4 Podle žánru

To, že si knihy čtenáři vybírají podle žánru, není nic překvapivého. Základem je bezesporu osobní preference každého ze čtenářů. Jiří Trávníček ve své knize *Překnížkováno: co čteme a kupujeme (2013)* zjišťuje, že výběr knihy podle žánru je u čtenářů na prvním místě. Dále uvádí, že je nejoblíbenější beletrie, která slouží primárně k relaxaci a zábavě.¹³

Když se podíváme na pět nejčtenějších knih roku 2020 na české Databázi knih, spatříme na prvním místě knihu *Šikmý kostel (2020)* od Karin Lednické. Žánrově je zařazena do historického románu. Následuje novela *Vrány (2020)* od Petry Dvořákové a *Tiché roky (2019)* od Aleny Mornštajnové. Obě knihy jsou zařazeny do žánru s názvem *pro ženy*. Na čtvrtém místě se umísťuje kniha *Jeden z nás (2020)* od spisovatelky Shari Lapena a žánrově se zařazuje do světové literatury, thrillerů a kategorie pro ženy. Na posledním místě se opět objevuje kniha od Aleny Mornštajnové s názvem *Hana (2017)*. Tato poslední kniha je žánrově zařazena pouze jako román, ale opírá se o historická témata.

Prvních pět míst tedy zastupují knihy, kde se objevuje jeden thriller, dva historické romány (pokud sem zařazujeme knihu *Hana*) a dva romány pro ženy. Zajímavé je, že všech pět míst obsazují ženské autorky. Zároveň se jedná vesměs o nové tituly, které vyšly téhož roku. Nejstarší je kniha *Hana*, která vyšla v roce 2017. Čtenáři si pravděpodobně tedy dnes raději přečtou novější díla, která vycházejí na knižním trhu.

4.2.5 Na základě doporučení a recenzí

Na základě doporučení a recenzí se nevybírají samozřejmě jenom knihy. Je to způsob, kterému lidé nejvíce důvěřují a na který při finálním výběru berou ohled.

Knihu nám může doporučit člověk, se kterým se často dostáváme do styku, tedy kamarádi, kolegové z práce apod. Zároveň nám knihy doporučují ale i prodavači v knihkupectvích nebo knihovnice ve veřejných knihovnách. Tento případ nastává většinou, když čtenář shání nějakou knihu konkrétního žánru a vyloženě si o doporučení zažádá. Takovýto prodejce v knihkupectví či knihovník rozšiřuje čtenářovo podvědomí o dalších titulech.

¹³ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Překnížkováno: co čteme a kupujeme (2013)*. Brno: Host, 2014. s. 101.

V případě recenzí to je velice podobné. Můžeme najít recenze odborného žánru, tedy v literárních časopisech psané literárními kritiky, nebo na různých skupinách a portálech pro knihomoly. Nejpopulárnější je u nás Databazeknih.cz a Československá bibliografická databáze (ČBDB). Čtenáři zde knihy mohou hodnotit, psát jejich dojmy, zařazovat si určitá díla do oblíbených apod. V dnešní době sociálních sítí je velice oblíbené zvyšovat podvědomí o knihách za pomoci knižních influencerů. Nakladatelství v rámci spolupráce zasílají těmto influencerům své knihy a na oplátku požadují, ať na ně udělají recenze. Tento způsob je nejvíce rozšířený na sociální síti Instagram, kde si konkrétní profil a osoba za ním vystupující vytvoří komunitu čtenářů, která mu důvěřuje a na jeho doporučení bere ohled. Dokonce se společně se svým oblíbeným influencerem zúčastňují knižních výzev, které spočívají v tom, že se vybere konkrétní titul, který budou společně ti, kteří se chtějí zúčastnit, číst. Po měsíci pak o knize diskutují a vyjadřují své dojmy ze čtení.

4.3 Muži a ženy

Při tomto výzkumu mě zajímalo, nejen které spisovatelky jsou nejvíce oblíbené, ale i kdo si je půjčuje. Víme, že existují jakési stereotypy a že muži jsou zpravidla ti, kteří jsou na logiku, a ženy naopak ty, které jsou emočně založené. Na základě těchto tvrzení bychom mohli i odhadnout, jak se bude lišit výběr literatury u mužů a u žen. S největší pravděpodobností nás ihned napadne, že muži budou vyhledávat odbornou, naučnou a historickou literaturu, možná i fantasy a sci-fi a ženy naopak budou vyhledávat beletrii, romány pro ženy apod.

V obchodech s knihami také můžeme zahlédnout řadu takových publikací, které se v zásadě orientují pouze na ženy a pouze na muže. Některé z nich oslavují mužský ideál, další knihy nám radí, jak se chovat více žensky. Existují ale i populární (tj. neodborné) publikace, které už podle názvu vyzdvihují rozdíly mezi mužem a ženou – *Proč muži neposlouchají a ženy neumí číst v mapách* (2011) od Allana a Barbary Peasových.¹⁴

O systematické zkoumání čtenářství se u nás zabývá Jiří Trávníček, který ve své knize *Česká čtenářská republika: generace, fenomény, životopisy* (2017) v kapitole *Muži versus ženy* potvrzuje, že jeho statistika odhalila rozdíly mužského a ženského čtení.

¹⁴ KASSIN, Saul M., BREJLOVÁ, Dagmar, SOBOTKOVÁ, Veronika a ŠOLCOVÁ, Helena. *Psychologie*. Brno: CPress, 2012. s. 301.

Uvádí, že v četbě ženy má výrazný podíl beletrie, kdežto v četbě muže se více objevuje literatura faktu. V dnešní době je rozlišovat mužské a ženské čtení vcelku kontroverzní. J. Trávníček ale sděluje, že neexistuje v tomto odvětví něco jako univerzální čtenář.¹⁵

Pro publikaci *Čtenáři a internauti: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení (2010)* (2011) sesbíral J. Trávníček data, ve kterých často ženy a muže procentuálně porovnává. Dozvídáme se, že domácí knihovny žen jsou o něco bohatší než domácí knihovny mužů. Knihy ale čtenář může získat i darem a poděděním a nemusí to vyloženě znamenat, že ženy oproti mužům nakupují více knih. Další data například ukazují, že ženy oproti mužům výrazně nesouhlasí s tím, že by si vystačily pouze s elektronickou formou knihy (74 % ku 58 %), takže si pravděpodobně pro knihu zajdou spíše do knihovny nebo si ji koupí ve fyzické podobě. Do budoucna to může znamenat, že muži začnou navštěvovat veřejné knihovny ve značně menší míře než ženy.

4.3.1 Míra čtení

Výzkumy Aleše Hamana v knize *Literatura z pohledu čtenářů* (1991) ukazují, že ženy preferují rozsáhlejší romány, kdežto muži mají raději například krátké povídky.¹⁶ Jedná se ovšem o publikaci z roku 1991, a tak bylo důležité najít i novější informace, které by tuto výpověď potvrdily nebo vyvrátily.

O čtenářskou kulturu se zajímal J. Trávníček (2017) v kapitole *Čtenářská kultura 20. a 21. století v datech*, kde názorně pomocí tabulky zobrazuje knižní sféru a její vývoj od přelomu 19. a 20. století až po rok 2016. V této tabulce si můžeme povšimnout, že od šedesátých let 20. století hrálo klíčovou roli vzdělání, ale také zde nalézáme informaci, že ženy čtou více než muži. Tato skutečnost se objevuje i v roce 2002. Zároveň se v kapitole s názvem *Nedočteno* dozvídáme, že čtenářskou trpělivostí oplývají ženy a nemají problém knihu dočíst až do konce. To vysvětluje, že si ženy na rozdíl od mužů vybírají delší cykly, protože s jejím dočítáním nemají problém.

¹⁵ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Česká čtenářská republika: generace, fenomény, životopisy*. Brno: Host, 2017. s. 231.

¹⁶ HAMAN, Aleš. *Literatura z pohledu čtenářů*. Praha: Československý spisovatel, 1991. s. 78.

5 Knižní trh v České republice

Abychom si nejdříve představili, co je to knižní trh, použijí jako zdroj informací příručku *Jak se dělá kniha: příručka pro nakladatele* (2003), ve které je knižní trh definován takto: „Knižní trh je velmi specifickým odvětvím hospodářství a kultury každého státu.“. Najdeme zde i informace o tom, že je nehomogenní a je rozdělen na dílčí segmenty jejichž odlišnost je dána růzností cílových skupin čtenářů, způsobem distribuce a marketingem.¹⁷ Čtenáři jsou s knižním trhem silně spjati, protože jim v podstatě udává pomyslný seznam knih, ze kterých si mohou vybírat. Když porovnáme objem knižní produkce s celkovým počtem obyvatel v České republice, zjišťujeme, že si udržujeme vysoké postavení s velmi početnou výrobou knih. Současně Česká republika v porovnání s ostatními zeměmi má rovněž vysoký podíl ve vydávání překladů a vydávání beletrie.¹⁸

Zprávy o Českém knižním trhu vydává od roku 2012 Svaz českých knihkupců a nakladatelů (SČKN). Kromě zpráv o českém knižním trhu také pravidelně zveřejňuje týdenní žebříček nejvíce prodávaných knih, vytváří například bibliografickou databázi vydaných knih nebo pořádá Cenu Jiřího Ortena pro mladé autory.¹⁹ Poslední zpráva je z roku 2019/2020, kde nás seznamuje se strukturou knižní produkce v roce 2019 a s celkovým objemem, kolik bylo v tomto roce nakladatelských subjektů, jaká byla státní podpora, popisuje zde knižní maloobchody a velkoobchody apod.²⁰

Zde se dozvíme řadu informací z této poslední zprávy:

- K 1. 11. 2020 uvedla Česká národní bibliografie (ČNB), že bylo vydáno 14 564 titulů.
- Nejvíce se v roce 2019 překládalo z angličtiny. Následovala němčina a slovenština.
- Beletrie představovala 35 % vydávaných titulů za rok 2019.
- Průměrná cena knihy se pohybovala v kamenných prodejnách kolem 275 Kč.

¹⁷ PISTORIUS, Vladimír. *Jak se dělá kniha: příručka pro nakladatele*. Praha: Paseka, 2003, s. 7.

¹⁸ CÍSAŘ, Jaroslav. Jiný pohled na knihy. *Duha: informace o knihách a knihovnách z Jihomoravského kraje*. Brno: Státní vědecká knihovna, 2019, 33(1). s. 4.

¹⁹ Historie. *Svaz českých knihkupců a nakladatelů* [online]. [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.sckn.cz/historie/>

²⁰ Zprávy o českém knižním trhu. *Svaz českých knihkupců a nakladatelů* [online]. [cit. 2021-04-12]. Dostupné z: <https://www.sckn.cz/zpravy-o-ceskem-kniznim-trhu/>

- Největší odhad tržeb měli velkoobchodní distributoři (Euromedia, Kosmas, P. Dobrovský-BETA a další) a poté nakladatelé s vlastní distribucí (Albatros Media, Euromedia, Dobrovský s.r.o. aj.)
- Počet registrovaných nakladatelů byl k roku 2019 přesně 7 414, aktivních 2 087.

5.1 Podíl tvorby autorek na českém knižním trhu

Abychom se dozvěděli, kolik autorek dnes publikuje, musíme vycházet opět z nějakých dat. V literárním měsíčníku *Host* se tímto tématem zabývala Petra Kožušníková. Ve svém článku *Marš do červené knihovny!*, vydaným v roce 2018, vycházela z údajů z elektronického katalogu České národní knihovny. Na základě sesbíraných informací z knihovny vyplynulo, že se zastoupení spisovatelek zásadně liší v poezii a v próze. V poezii je zastoupení žen o 10 % nižší než v případě prózy. V letech 1193-1995, tedy v období, kdy kolem autorek byl takzvaný „boom“, vystoupal procentuální podíl beletrie na knižním trhu k 40 %. Podíl publikovaných děl spisovatelek se na knižním trhu zvyšuje. Jak článek dále uvádí, celková distribuce a vydávání děl spisovatelek není již považována za genderově nevyváženou a problematickou. Statistické údaje jsou velice vyrovnané a na základě toho Petra Kožušníková konstatuje, že díla autorek jsou stále více žádaná a díky tomu vydávána.²¹

Pro zajímavost jsem zapátrala opět na knižní portál Databazeknih.cz a podívala se na padesát knih vydaných poprvé v roce 2020. Zjišťovala jsem, zda kniha byla napsána mužem nebo ženou. Podíl autorek byl v tomto seznamu větší než podíl autorů, jednalo se o poměr 29 ku 20. Je tedy vidět, jak se během několika málo desetiletí situace spisovatelek výrazně změnila v jejich prospěch. Zbylá jedna kniha byla napsána manželskou dvojicí vystupující pod pseudonymem Lars Kepler. Téměř ve většině případů se jednalo o beletristická díla.

²¹ KOŽUŠNÍKOVÁ, Petra. *Marš do červené knihovny!* *Host: literární měsíčník*. Brno: Dušan Skála, 10.12.2018, 34(10). s. 21.

6 Knihovny

Knihovny jsou veřejnou institucí, které podle knihovního zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb mají *zaručovat rovný přístup a všem bez rozdílu poskytovat veřejné knihovnické a informační služby vymezené tímto zákonem.*²² Centrem systému knihoven je Národní knihovna. Dále můžeme rozlišovat knihovny podle regionu na národní, krajské a základní (místní).

Od počátku své funkce si knihovny prošly jistým vývojem a jejich základní kompetence se rozšířily. Vývoj přišel převážně s nástupem technologií a digitalizací fondů. K informacím, které knihovny zpřístupňují, se můžeme dostat i pomocí počítače na dálku. Dnes jsou knihovny komunitními a vzdělávacími centry, které své fondy selektují a poskytují veřejnosti formou zápůjček, ale jejich činnost se dále rozšiřuje a pořádají například autorská čtení, besedy a přednášky.²³ Nás budou především v této práci zajímat knihovny veřejné.

6.1 Návštěvníci veřejných knihoven

Většina z nás veřejnou knihovnu navštívila již v útlém věku. S možností návštěvy knihoven jsou děti obeznámeny v rámci školy, neboť se často chodí na přednášky či besedy. Středoškoláci pak knihovny využívají především k vypůjčování povinné četby k maturitě. Vysokoškolští studenti navštěvují na místo veřejných knihoven spíše vědecké.

V dospělosti můžeme knihovny navštěvovat z různých důvodů. Jedním z nich může například být, že ne každá domácí knihovna je natolik pestrá, aby i nadále pro čtenáře nabízela příznivé tituly. Půjčování knih je určitě spjato i s finanční situací jedince, neboť ne každý má dostatek prostředků, aby si každou knihu, co chce přečíst, kupoval. Čtenář si nemůže být jistý, že se mu kniha bude líbit, a proto si jí raději vypůjčí.

²² ČESKO. § 2 písm. a) zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 14. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-257#p2-1-a>

²³ PAVELKOVÁ, Jindra. *Knihovnický rok v Moravské zemské knihovně. Duha: informace o knihách a knihovnách z Jihomoravského kraje*. Brno: Státní vědecká knihovna, 2019, 33(1). s. 35.

Existují průzkumy, které statisticky ukazují, kdo a jak často veřejné knihovny navštěvuje. Jedním z nich je průzkum Jiřího Trávnička z roku 2007 v knize *Čtenáři a čtení v České republice* (2008).²⁴

Můžeme si zde uvést několik informací, které byly zjištěny a v knize uvedeny:

- Veřejné knihovny navštěvuje každá druhá žena a každý třetí muž.
- Návštěvníci knihoven jsou především zástupci mladé generace (15-24 let).
- Návštěvníci jsou především ekonomicky neaktivní čtenáři (studenti a důchodci).
- Veřejné knihovny jsou navštěvovány nejčastěji lidmi žijícími v malých městech.

O tři roky později se Jiří Trávniček ve své další knize *Čtenáři a internauti obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení (2010)* (2011) zabývá opět návštěvníky veřejných knihoven.

V tomto případě z jeho průzkumu vzešly tyto informace:

- Veřejné knihovny navštěvuje každá druhá žena, ale ani ne každý třetí muž.
- Návštěvníci jsou především mladšího věku. Ve středním věku nastává propad a následuje oživení ve věku, kdy končí ekonomická aktivita.
- Do knihoven se nejvíce chodí v největších a nejmenších sídlech.

Když oba průzkumy porovnáme, nijak zvlášť se neliší. Ve druhém případě je použito, že *ani ne* každý třetí muž navštěvuje knihovny, kdežto v prvním případě je použito pouze *každý třetí muž*. Mohlo by to znamenat, že muži navštěvují veřejné knihovny čím dál tím méně. J. Trávniček ale v závěru uvádí, že náš vztah ke knihovnám je setrvalý.²⁵

Návštěvníci jsou také samozřejmě omezeni výběrem. Ne každá knihovna nabízí to, co daný čtenář hledá. V roce 2019 nakoupily veřejné knihovny v České republice tituly, které vyšly celkem na 340 milionů Kč. Jednalo se pouze o knihovny, které jsou zřizovány obcemi, kraji a státem. Oproti předešlým rokům se jedná o nejnižší částku.²⁶

²⁴ TRÁVNÍČEK, Jiří a Národní knihovna České republiky. *Čtenáři a čtení v České republice: 2007: první reprezentativní průzkum mezi obyvateli České republiky zaměřený na čtení knih: výsledky průzkumu, jejich popis a utřídění*. Česko: s.n., 2008. s. 20.

²⁵ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtenáři a internauti: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení (2010)*. Brno: Host ve spolupráci s Národní knihovnou České republiky, 2011, s. 96–97.

²⁶ Zprávy o českém knižním trhu. *Svaz českých knihkupců a nakladatelů* [online]. [cit. 2021-04-12]. Dostupné z: <https://www.sckn.cz/zpravy-o-ceskem-kniznim-trhu/>

Z vlastní zkušenosti ale mohu říct, že si nemyslím, že by novější tituly ve veřejných knihovnách sházely. Je tu určitá komplikace s rezervací a čekací dobou, ale spíše v regálech chybí starší těžko sehnatelné tituly.

6.2 Městská knihovna ve Vysokém Mýtě

Pro svůj průzkum jsem si vybrala Městskou knihovnu ve Vysokém Mýtě, neboť se jedná o místo mého bydliště. Tato knihovna byla založena v roce 1839 vysokomýtským rodákem Aloisem Vojtěchem Šemberou. Za svou historii si prošla různými rekonstrukcemi a vystřídala několik ředitelů. V roce 2002 bylo přihlášeno do knihovny celkem 1807 čtenářů, z toho 587 dětí do patnácti let.²⁷

Na jejích webových stránkách můžeme nalézt aktuality, nově nakoupené tituly, seznam akcí a výstav, výpůjční řád apod. Knihovna má svou vlastní databázi, kam se čtenář může přihlásit a kontrolovat své výpůjčky nebo si zarezervovat konkrétní tituly.

6.2.1 Dostupné tituly autorek

Jelikož se pak dále ve své práci zabývám nejvíce půjčovanými knihami od ženských autorek, zajímalo mě, jaké tituly knihovna celkově nabízí. Bohužel v jejích katalogu nelze zadat vyhledávání autora na základě pohlaví, a proto jsem se rozhodla tyto informace vyhledat ručně.²⁸ Knihovna nabízí knihy od spisovatelek jako Nora Robertsová, Lisa Kleypasová, Joanne Rowlingová, Sandra Brownová, Julie Garwoodová, Jojo Moyesová apod. Všechny tyto spisovatelky jsou autorkami populární literatury. Najdeme zde ale i klasiky od Jane Austenové, sester Brontëových, Edith Whartonové nebo Agathy Christie. Nechybí ani knihy českých spisovatelek jako je Alena Mornštajnová, Kateřina Tučková, Radka Třeštíková nebo z té starší literatury knihy od Boženy Němcové, Vlasty Javořické nebo Karolíny Světlé. I přes to, že se jedná o poměrně malou knihovnu, seznam děl nabízených autorek je vcelku pestrý.

²⁷ Historie. *Městská knihovna ve Vysokém Mýtě* [online]. [cit. 2021-04-14]. Dostupné z: <https://knihovna-vm.cz/historie>

²⁸ *Poznámka: Autorky jsem vyhledávala na základě popularity na portálu Databazeknih.cz.

II. ANALYTICKÁ ČÁST

7 Recepce ženských autorek

V analytické části se zaměřím na deset nejvíce půjčovaných ženských autorek v Městské knihovně ve Vysokém Mýtě. Chtěla bych zde zjistit, jaké knihy se vypůjčují, o jaký žánr se jedná, co je jejich tématem, zda si knihu půjčují více muži nebo ženy a jaká věková kategorie se kolem knihy objevuje.

Z teoretické části víme, že ženy to v literární sféře neměly ze začátku, tedy v 19. století, lehké a že se jejich psaní zařazovalo na přelomu 20. století spíše do červené knihovny. Předpokládám tedy, že nejvíce v seznamu bude zastoupena beletristická, oddechová tvorba, která je čtenáři nejvíce vyhledávána. Další mou domněnkou je to, že si knihy budou více půjčovat ženy, poněvadž autorky píšou o tématech, které jsou ženám blízké (téma lásky, manželství, rozvodů, mateřství).

Výběr knih, jejichž autorem je žena, je v Městské knihovně ve Vysokém Mýtě rozmanitý. Domnívám se, že s narůstajícím počtem knih na knižním trhu bude klesat zájem o starší literaturu a čtenáři sáhnou spíše po té novější. Ve výběru by se tak mohla objevovat spíše současná populární literatura.

Informace, se kterými budu dále pracovat, mi poskytla pracovnice knihovny Barbora Jánová.

8 Deset nejoblíbenějších autorek a jejich nejčtenější knihy

Předem bych ráda zmínila, že se zaměřím primárně na prvních pět knih. Přijdou mi pro analýzu nejdůležitější, a to hlavně proto, že počet výpůjček ke konci seznamu značně klesá. Mezi první a poslední knihou v seznamu je tedy velký nepoměr. Zároveň se knihy na posledních příčkách v tomto seznamu mohou rychleji proměňovat, kdežto u prvních pěti knih je více pravděpodobné, že zůstanou neměnné.

U každé knihy uvedu, kolik bylo dohromady provedeno výpůjček a kolik z toho bylo žen a kolik mužů. Je však třeba počítat se situací, že si danou knihu nevypůjčil muž pro svou vlastní četbu. Mohlo se jednat o manžela, kamaráda nebo syna, který si konkrétní titul v knihovně vypůjčil pro svou manželku, kamarádku nebo matku. Věkové kategorie jsou psány v průměru a každá z knih byla vypůjčována do 15. května roku 2020.

8.1 Než jsem tě poznala – Jojo Moyes

Než jsem tě poznala je u čtenářů v Městské knihovně nejoblíbenější dílo od ženské autorky. Tento román u nás vyšel v roce 2013 (originál v roce 2012), z katalogizován je ale v databázi až od 25. června 2016. Knihu si zapůjčilo až do 15. května 2020 celkem 117 čtenářů, z toho se jednalo o 114 žen a 7 mužů. Na první pohled se jedná o velký nepoměr. Jak se později dozvíme i u dalších knih, nebude tomu jinak. Tento titul není věkově omezen, půjčují si ho čtenáři od 15 do 100 let.

Díla této britské spisovatelky jsou zařazena na databázi knih²⁹ jako romány pro ženy. Patří mezi ně například bestsellery jako *Dívka, již jsi tu zanechal*, *Jedna plus jedna* a celá třídílná série, kam patří právě *Než jsem tě poznala*, *Život po tobě* a *Sama sebou*. Tématem knih jsou především romantické komplikované vztahy, za nimiž se ukrývá vážnější podtext. Příběhy se vyhýbají žánrovým tradičním klišé a schématům typickým pro telenovely.³⁰ Podle provedených výzkumů Jiřího Trávnička z roku 2010 si muži nejčastěji v knihovnách vybírají knihy s válečnou tematikou, odborné tisky nebo fantasy a sci-fi literaturu³¹. Není tedy divu, že je tento konkrétní román příliš nezaujal.

Než jsem tě poznala vypráví šestadvacetiletá Louisa Clarková, která žije společně se svou rodinou v malém rodném městečku. Její život náhle zkomplikuje zpráva od jejího nadřízeného, že zavírá kavárnu, ve které Louisu dlouhodobě zaměstnával. Přes úřad práce se nakonec rozhodne jít na pohovor a ucházet se o pozici pečovatelky pro pětaticetiletého kvadruplegika Willa Traynora. I přes její nevelké očekávání práci získala především díky jejímu optimismu a vřelosti. Nejednalo se totiž přímo o práci pečovatelky jako takové, ale spíše o dozor pro Willa, aby se nepokusil znovu spáchat sebevraždu. Před nehodou žil Will život plný dobrodružství, cestování a zážitků, tedy úplný opak života, ke kterému byl teď odkázán. Svým rodičům slíbil šest měsíců svého života. Byl definitivně rozhodnut, že po téhle lhůtě svůj život ukončí pomocí asistované sebevraždy na Švýcarské klinice Dignitas. I přes to, že Louisa je dle jeho slov to nejlepší, co ho za poslední dobu potkalo, jeho rozhodnutí se jí nepodaří změnit. Vliv na změnění názoru nemá ani fakt, že se do něj Louisa zamiluje. Will svůj život nakonec i přes všechny nové okolnosti ukončí.

²⁹ *Databazeknih.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/>

³⁰ MOYES, Jojo. *Než jsem tě poznala*. Praha: Ikar, 2013.

³¹ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtenáři a interneti: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení (2010)*. Brno: Host ve spolupráci s Národní knihovnou České republiky, 2011. s. 119.

V knize zmiňovaná klinika není fiktivní. Jedná se skutečně o opravdovou kliniku sídlící ve Švýcarsku a nese totožný název jako v knize. Spisovatelka se tehdy inspirovala zprávou z médií, kde slyšela o mladém kvadruplegikovi, který přesvědčil své rodiče, aby mu pomohli ukončit jeho život.³² Klinika Dignitas vznikla v květnu roku 1998. Svým klientům poskytuje smrtelný jed, který posléze sami vypijí, a následuje rychlá smrt. Jejím zakladatelem je Ludwig Minelli a společně s jeho klinikou jsou ve světě kontroverzním tématem,³³ a to i v Anglii, odkud spisovatelka pochází. Pro výzkum strávila svůj volný čas na fórech pro kvadruplegiky a sledovala videa na YouTube, aby se dozvěděla co nejvíce o denní aktivitě takto handicapovaných lidí.³⁴

Jedním z hlavních témat je bezpochyby otázka eutanázie a asistované sebevraždy. Kniha čtenáři nevnucuje názor, jako jediný správný. Naopak dává na tuto situaci dva pohledy, nutí nás přemýšlet, zamyslet se nad tím, k čemu se osobně víc přikláníme. Na jedné straně například stojí rodina Louisy, která Willovo rozhodnutí ukončit svůj život odsuzuje. Především postava matky, která se na situaci dívá z pohledu rodiče. Je přesvědčená, že by tohle svému vlastnímu synovi nikdy nedovolila a nedokáže porozumět tomu, že Willova matka je ochotná se jeho rozhodnutí podřídit. Jedná se samozřejmě o velice vážné téma. Stěží bychom se dokázali vžít do takovéto situace, pokud jsme si něčím podobným v reálném životě neprošli.

Autorka chtěla poukázat na fakt, že ne vždy je správné soudit někoho na základě jeho rozhodnutí v takto radikálních situacích.³⁵ Využila k tomu kapitoly 8, 19, 21 a 25, kde vyprávění převezme Willova matka Camilla, jeho osobní ošetřovatel Nathan, otec Steven, a nakonec Louisi sestra Katrina. Jejich vyprávění ukazuje, jak se Willovo zranění netýká pouze jeho, ale že má obrovský dopad i na lidi kolem něj.

Jojo Moyesová se rozhodla do knihy nezasadit vyprávění z Willova pohledu. Nechtěla, aby mu čtenáři viděli přímo do hlavy, protože by to prozradilo, jak moc silná

³² PLESSER, Abby. Jojo Moyes: A modern-day love story. *BookPage* [online]. Publikováno 17. 12. 2012 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://bookpage.com/interviews/8890-jojo-moyes-fiction#.YBf56-hKiU>

³³ SUCHÁ, Lucie. Urny v curyšském jezeře zůstanou záhadou. *Klinika Dignitas vyvázla. IDNES.cz / ZPRAVODAJSTVÍ* [online]. Publikováno 5. srpna 2010 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/urny-v-curysskem-jezere-zustanou-zahadou-klinika-dignitas-vyvazla.A100805_122655_zahranicni_stf

³⁴ PLESSER, Abby. Jojo Moyes: A modern-day love story. *BookPage* [online].

³⁵ ROINS, Anna. Me Before You by Jojo Moyes Delivers Emotional Punch – 2013 Release. *WRITERS & READERS MAGAZINE* [online]. 31. října 2013 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://authorlink.com/interview/me-before-you-by-jojo-moyes-delivers-emotional-punch-2013-release/>

osoba Will je, a že nikdy o svém definitivním rozhodnutí nepochyboval. Narušilo by to napětí, které se knihou táhne.³⁶ Pro Willa bylo velice těžké se smířit s jeho novým životem. I přes to, že podniknul s Louisu několik výletů, které pro něj vymyslela, nikdy ho to nedokázalo naplňovat. Jeho postava byla před nehodou velice akční a dobrodružná, a právě proto se o to hůř vyrovnával se svým postižením. „*Měl jsem rád svou práci, cestování, všechno, co jsem byl. Byl jsem rád aktivní. Hrozně rád jsem jezdil na motorce, skákal dolů z budov.*“³⁷

I přes to, že román má silný příběh a nekončí nejlépe, je plný vtipných momentů. Will byl od začátku velice sarkastický a Louisu si často dobíral kvůli její nemotornosti a stylu oblékání. Jejich konverzace působila většinou odlehčeně a čtenář se nad jejich dialogy mohl pousmát. Samotné poslední stránky jsou ale dosti srdceryvné a dojemné. Čtenář s největší pravděpodobností doufá do poslední chvíle, že vše dobře dopadne. Na české databázi knih tento román ohodnotilo k 19. dubnu 2021 celkem 7154 lidí.³⁸ Když si přečteme hodnocení, zjišťujeme, že většinu čtenářů kniha rozbřečela, dojala a nadchnula. Také se zde najde spousta lidí, kteří nejdříve viděli film, který je posléze na tuhle knihu nalákal. Filmové zpracování a jeho obsazení mělo bezpochyby vliv na úspěšnost tohoto příběhu.

8.1.1 Shrnutí

Tematicky se nejedná o literaturu pouze pro ženy ani typickou beletristickou publicistiku. V textu je i milostná linie, ale děj stojí na mnohem vážnějším tématu. Zabývá se otázkou asistované sebevraždy a tím, zda je možnost ukončit něčí život tímto způsobem morální. Zároveň je kniha také o tom, zda se člověk dokáže smířit s následky incidentu a žít život, který se zdaleka nebude podobat tomu předchozímu.

První místo tedy obsazuje kniha, která tematicky vybočuje ze stereotypního kánonu literatury psanou ženami. Povzbuzuje k zamyšlení se nad vážnějšími tématy a seznamuje nás s velice těžkou životní situací. Příběh je u této knihy dominantní a zastupuje nejsilnější aspekt.

³⁶ PLESSER, Abby. Jojo Moyes: A modern-day love story. *BookPage* [online]. Publikováno 17. 12. 2012 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://bookpage.com/interviews/8890-jojo-moyes-fiction#.YBf56-hKiUI>

³⁷ MOYES, Jojo. *Než jsem tě poznala*. Praha: Ikar, 2013. 360 s.

³⁸ Než jsem tě poznala. *Databazeknih.cz* [online]. [cit. 2021-02-04]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/nez-jsem-te-poznala-predtym-ako-som-ta-poznala-nez-jsem-te-poznala-155109>

8.2 Bábovky – Radka Třeštíková

Bábovky od české spisovatelky Radky Třeštíkové vyšly v databázi knihovny jako druhá nejvíce půjčovaná kniha od ženské autorky. Půjčuje se od 25. června 2016, tedy od roku jejího vydání. Výpůjček bylo provedeno až do 15. května 2020 celkem 74. Z toho si knihu vypůjčilo 70 žen a 4 muži. Stejně tak jako u předchozí knihy není tento titul věkově omezený a půjčují si ho čtenáři od 15 do 100 let.

V době svého vydání měl tento román na knižním trhu úspěch. Sesbíraná data, ze kterých budu vycházet, jsou z internetového portálu Svaz českých knihkupců a nakladatelů (SČKN). I přes to, že při hlasování do žebříčku deseti nejvíce prodávaných tištěných knih se účastní každý týden jiný počet knihkupectví, SČKN prohlásilo, že výsledky jsou zcela objektivní.³⁹ Kniha se ve 26. týdnu (27. 6. - 3. 7.) roku 2016 umístila na druhém místě v žebříčku nejvíce prodávaných tištěných knih v kategorii beletrie. Následující týden až do 36. týdne se držela v žebříčku na prvním místě. Střídavě se mezi prvními deseti držela až do 34. týdne (28. 8. - 3. 09.) roku 2017.⁴⁰

Jedná se o příběh dvanácti žen, jejichž osudy se navzájem postupně během děje prolínají. Každá kapitola je psaná v ich-formě, což dodává vyprávění osobitý ráz. Hlavním tématem jsou bezpochyby partnerské, milenecké a rodinné vztahy, zvraty v osobním životě, které zahrnují těhotenství, nevěru ale i krizi středního věku. Jiří Trávníček ve své studii z roku 2013 potvrzuje, že u čtenářské socializace se objevuje dominance zájmu o knihy s příběhem z rodinného prostředí.⁴¹

Jelikož se v knize objevuje hojný počet postav, je důležité udržovat při čtení větší pozornost. Především je důležité si zapamatovat každou nově příchozí ženskou postavu, která se v ději během vyprávění objevila, protože se pak ve většině případů stane, že právě tato osoba je samotným vypravěčem. Jak už jsem zmiňovala výše, postavy se navzájem ovlivňují a jejich vztahy se proplétají. Pro představu; v první kapitole je vypravěčem Rebeka, která udržuje milenecký poměr s ženatým mužem Martinem. Jeho žena Karolína pak vypráví příběh z vlastního pohledu v další kapitole. Tím se nám otevírá pohled jiné

³⁹ Knihkupecký žebřík SČKN 2018 (tisková zpráva). *Svaz českých knihkupců a nakladatelů* [online]. [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.sckn.cz/knihkupecky-zebrik-sckn-2018-a-48-ag-1/>

⁴⁰ Žebříček: tištěné knihy. *Svaz českých knihkupců a nakladatelů* [online]. [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.sckn.cz/zebricek-tistene-knihy/>

⁴¹ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Překnížkováno. Co čteme a kupujeme*. Brno: Host, 2014. s. 134.

postavy na danou situaci. V knize se nepojednává pouze o jedné konkrétní události, čas mezitím volně plyne.

Kromě toho, že příběh je plný intrik, lhaní a zatajování, objevuje se zde také několik paradoxů.⁴² Tyto situace v psané formě vyznívají komicky, jsou až absurdní a v reálném životě spíše nepravděpodobné. Čtenář po této knize s největší pravděpodobností sáhne, aby se pobavil a oddechnul si u jednoduššího čtení s komplikovanější zápletkou. Sama autorka uvedla v rozhovoru pro Seznam Zprávy, že by se chtěla věnovat primárně odpočinkové literatuře. Nesnaží se do psaní beletrie vkládat životní pravdy nebo se do textu hlouběji emocionálně ponořovat.⁴³ Nevěra, rozpad rodiny a vzájemné odcizení se není ale nic, nad čím bychom se v běžném životě zasmáli. Zábavnou formou poukazuje na problémy a pokrytectví v dnešních vztazích.

V tomhle bodě je důležité se zamyslet, zda se tedy vůbec jedná o humorný příběh. Žádný ze vztahů v knize nefungoval. Každé z žen chybělo něco, co předchází či následující vyprávěčka vlastnila. Postava patnáctileté dívky Nikoly pochází z bohatých poměrů a po finanční stránce jí rodiče obstarali vše, na co si vzpomněla. Z důvodu jejich velkému pracovnímu zatížení nedostávala pozornost a lásku, kterou by si dítě v jejím věku zasloužilo. Snažila se za každou cenu na sebe upoutat pozornost, ať už ve škole, tak doma před hospodyní. Naschvál dostávala špatné známky, aby si učitelé museli pozvat její rodiče do školy. Na konci jejího vyprávění se dokonce vrhne pod auto. Naopak její přítel Ondřej nemá zámožné rodiče, ale jeho matka Alena, která je také jednou z vyprávěček, je starostlivá a pečující. Je zde vidět veliký kontrast mezi rodinou s finančními prostředky a rodinou bez nich, kde ale není přítomna absence mateřské lásky a zájmu.

Vyprávění je komplikovanější především kvůli proplétání dějových linek a skákání z jednoho časového období do druhého. Nejdelsí časový skok se odehrává v poslední kapitole, kdy důchodkyně paní Dobrovolná vypráví příběh z dob svého mládí a ze současnosti, tedy jako již starší paní. Tato postava se nedokáže smířit se svou minulostí, kdy vlastní handicapované dítě, byla nucena vzhledem k okolnostem dát do

⁴² Jako například: Karolína pojmenuje své dítě nevědomky stejně, jako se jmenuje milenka jejího muže.

⁴³ SPĚVÁČKOVÁ, Martina. Nejsem sluníčko, říkám, co se lidem nelíbí, ve StarDance jsem si to s každým vyříkala, říká Třeščíková. *Seznam Zprávy* [online]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/nejsem-slunicko-rikam-co-se-lidem-nelibi-ve-stardance-jsem-si-to-s-kazdym-vyrikala-rika-trestikova-82847>

ústavu. Životem ji provází vnitřní rozepře ohledně tohoto rozhodnutí, a proto v dospělosti hlídá cizí děti, aby si tím odčinila fakt, že vlastní dítě opustila. Dalo by se říct, že právě paní Dobrovolná je jedním z nejhlavnějších pojítek mezi postavami. Ač se v knize přímo neoznačuje doba, ve které se děj odehrává, můžeme to zjistit z kontextu a použitých slov.⁴⁴ Všechny popisované situace známe z běžného současného života a rezonují s našimi potřebami. Dnešní čtenář se s tímto příběhem může spojit či ztotožnit právě díky tomu, že kniha pojednává o okolnostech, které jsou mu blízké.

Radka Třeštíková je považována za generační autorku. Zároveň se jí ale přezdívá „Viewegh v sukni“. Je známá především díky svému jménu a marketingu. Většina čtenářů na knižní databázi⁴⁵ a čtenářských skupinách to ale nevnímá pozitivně. Michal Viewegh je znám tím, že jeho raná díla jsou na velké literární úrovni a u pozdějších děl už kvalita upadá. Společnost jeho novější knihy už vnímá pouze jako způsob, jak si vydělat peníze z dobrého public relations (PR), marketingu a propagace knih. Román *Bábovky* vyšel v roce 2016, tedy v době, kdy knižní průmysl už byl plně rozvinut, a záleželo na aspektech jako je obálka knihy, reklama nebo internetová propagace. Lidem se tak tato kniha mohla dostat nevědomky do podvědomí díky vnějším okolním vlivům, které na ně působily. Obecně je autorka považována kvalitativně spíše za průměrnou, ale najdou se i její obdivovatelé.

8.2.1 Shrnutí

Na rozdíl od první knihy se sice také zabývá vážným tématem, avšak způsob zpracování zůstává v povrchnější rovině, hloubku událostí nahrazuje množstvím příběhů. Kromě intrik, podvodů a nevěř obsahuje naopak ale spoustu úvah o vztahu matky s dítětem, hledání určitých hranic a symbol bábovek, který pro každou ženu znamenal něco jiného.

Vyprávění je také ozvláštněné tím, že je z pohledu dvanácti žen. Současná literatura a postmoderna neustále experimentuje a hraje si se způsobem, jakým je příběh podán. Kniha se snaží nadlehčit nelehká témata z oblasti rozpadu rodiny, manželství a mezilidských vztahů. Příběh je spíše oddechový, ale opět se nejedná o literaturu, ve které bychom našli typické kliše s dobrým vyústěním událostí a šťastným koncem.

⁴⁴ Jako například: iPady, *Kinder* vajíčka. Zmiňuje se zde také McDonald nebo chození do „démka“ (hovorově název pro drogerii DM).

⁴⁵ *Databazeknih.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/>

8.3 Kroky vraha – Michaela Klevisová

Kroky vraha, rovněž od české spisovatelky Michaely Klevisové, se vypůjčují od roku jejího vydání, konkrétněji od 25. června 2007. Celkově si knihu půjčilo 74 čtenářů, přesněji pak 64 žen a 10 mužů. Stejně tak jako u předchozích knih i zde pochází údaje z databáze až do 15. května 2020. Tuto knihu si půjčují v zásadě spíše čtenáři střední věkové kategorie.

Jedná se o detektivní příběh, který autorka rozdělila na dvě části: *První vražda* a *Druhá vražda*. Kniha začíná prologem odehrávajícím se na ostrově Belle Île ve Francii 20. června roku 1975. Okrajově jsou zde představeny postavy jako Julie, Kamila, Jacques a Dominique. Dozvídáme se, že tento prolog je doopravdy vyzpovídávání se z minulosti jako proces osobní terapie a je psaný Julií. Ta se tehdy zamilovala do Jacquese, který byl ženatý s její nelepší přítelkyní Kamilou a společně měli dceru Dominique. Prolog končí slovy „*A pak se stalo něco strašného.*“

Jak už mají detektivní příběhy ve zvyku, nechávají nezodpovězené otázky na konci kapitoly, začínají mysteriózně, předkládají nám náznaky a mnohdy i nesprávné cesty k rozluštění záhady. Děj se pak přehoupne do roku 2006, ve kterém až do svého konce setrvá. Prolog čtenáři přijde tedy důležitý a klíčový. Vybízí nás, abychom si kladli otázku, co se tehdy na onom ostrově stalo a jak ta situace bude mít co společného s celkovým příběhem, protože by tomu přeci nebyla na začátku věnována taková pozornost, kdyby to nijak nesouviselo s nadcházejícími událostmi. Detektivní příběhy jsou jakousi hrou autora se čtenářem. Prolog nám totiž v tomto případě jen doplnil informaci o hlavní postavě, ale s vraždou to v závěru nemělo nic společného. Julie je touto minulostí poznamenána a nerada na ni vzpomíná.

Nedaleko jejího domova byla zabita dívka, což je jedna z prvních záhad v knize. Další záhadou jsou nastražené pasti s návnadou, které někdo dal Julii na zahradu. Postupně během vyprávění přichází několik odhalení a vodítek. Například, že zavražděná si byla velice podobná s Juliinou dcerou Klárou. Čtenář si může vybrat, k jaké pravděpodobnosti se přiklání více. Dalo by se říct, že s příběhem splyne, snaží se rozluštit hádanku a nutí ho to číst dál. Autorka zde také nenápadně a tajuplně zmiňuje skutečnosti, kterými vybízí čtenáře se zamyslet nebo podezírat konkrétní osobu. Například: „*Věděl, že jakmile se Veronice otevře a prozradí jí o sobě všechno, bude to možná konec jejich*

vztahu.“⁴⁶ Probouzí to zvědavost a touhu dozvědět se, co tak strašného musela v tomto případě postava Davida provést.

Všechny mužské postavy, až na inspektora Bergmana, byly v příběhu charakterizovány velice negativně a se zápornými povahami. Největší agrese se projevovala u bývalého manžela Julie, Ludvíka Kellera. Ten svou ženu tehdy psychicky týral, nechtěl ji nikam pouštět a chtěl ji mít doma pod dozorem. Byl vyobrazen jako manipulátor a intrikář, který svou ženu sledoval, když si dovolila vyjít ven. Bylo zde i přítomné domácí násilí a strach se muži vzepřít. Ke konci knihy si můžeme povšimnout, jak vnitřní hlas Ludvíkovi podsouvá, co má udělat, co rozbít apod. Není tedy pochyb, že byl psychicky labilní a nestabilní. Julii, která je pak v druhé části zavražděna, vyhrožoval že ji zabije. Tím byl čtenáři podsunut podnět k tomu, koho podezírat a na koho si ukázat jako na pomyslného vraha.

Nakonec ale ani Ludvík nebyl hledaným vrahem. Pachatelem byla vcelku nenápadná postava známého režiséra Sebastiána Zajíce, který kvůli podezřívavosti a nevěřičnosti zneškodnil obě své milenky. Obě vraždy tedy spolu nějak souvisely, ale ne tak, jak to zpočátku bylo čtenáři naznačeno.

Byť je příběh psán v er-formě, můžeme pociťovat, jak se postava v dané situaci cítí a co prožívá. Spisovatelku při psaní svých knih baví dostávat se postavám do hlavy a psát z jejich pohledu. Aby čtenář mohl vnímat jejich radost a smutek, snaží se, aby to bylo co nejvíce procítěné,⁴⁷ což může být i velice obtížné vzhledem k tomu, že se v tomto případě nejedná o ich-formu a není zde přítomen vnitřní monolog či proud myšlenek s okamžitou reakcí na konkrétní příhodu.

V jednom ze svých rozhovorů pro magazín *Pátek Lidových novin* Michaela Klevisová přiznává, že psaní detektivek není nic lehkého. Především kvůli skeptickému pohledu českých čtenářů na detektivní žánr jako takový. V ohlasech většinou její čtenáře překvapuje, že se detektivka od českého autora dá vůbec číst. Domnívají se, že český autor nemá na standart srovnatelný s okolním světem. Autorka se přiklání k názoru, že lidi spíše láká exotika a české prostředí pro ně není příliš atraktivní. *Kroky vraha* se ale i přes to odehrávají v Praze a v jejím okolí. Zároveň má za to, že české jméno autora

⁴⁶ KLEVISOVÁ, Michaela. *Kroky vraha*. Praha: MOTTO, 2007. ISBN 978-80-7246-372-5. s. 78.

⁴⁷ OSIČKOVÁ, Kateřina. Michaela Klevisová: Nikdy dopředu nevím, kdo je vrah! *Proženy* [online]. Publikováno 16. 8. 2020 [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.prozeny.cz/clanek/michaela-klevisova-nikdy-dopredu-nevim-kdo-je-vrah-65990>

detektivek čtenáře odrazuje. Nepochybuje o tom, že kdyby sama knihy vydávala například pod britským pseudonymem, prodávaly by se lépe a v knihkupectví by potenciální budoucí čtenáře zaujaly více. Navzdory tomu, že jí psaní tohoto žánru ještě nedokáže plně uživit, nechce se ho vzdát. Právě proto, že kvalita detektivních příběhů není v Česku úplně nejlepší, snaží se ji pozvednout. Usiluje o to, aby její příběhy nebyly prvoplánové a aby neplatilo pravidlo, že zlo musí být vždy potrestáno. Nevkládá do knížek jasné padouchy a nebojí se je popsat tak, aby s nimi čtenáři i soucítili.⁴⁸

8.3.1 Shrnutí

Jelikož se jedná o detektivní příběh, hlavním tématem je vyšetřování vražd. Autorka nechává čtenáře v nejistotě, předkládá mu milné indicie a hraje si s ním. Zároveň udržuje napětí, které povzbuzuje ke čtení a vše zakončuje překvapivým koncem.

Z posledního odstavce se dozvídáme, že čtenáři bývají vůči detektivním příběhům od českého autora skeptičtí. Když se řekne detektivka psaná ženou, vybaví se nám pravděpodobně Agatha Christie. V seznamu se ale neobjevuje a místo ní tu máme Michaelu Klevisovou, což může svědčit buď o její kvalitě, nebo o tom, že čtenáři preferují české autory.

8.4 Hana – Alena Mornštajnová

V pořadí již třetí česká spisovatelka, Alena Mornštajnová, se svým románem *Hana*. Kniha vyšla roku 2017 a od tohoto samého roku, přesněji tedy od 7. března, se v knihovně vypůjčuje. Výpůjček bylo provedeno 61 a jednalo se o 58 žen a 3 muže. Knihu si vypůjčují věkově neomezení čtenáři od 15 do 100 let.

Během svého vydání kniha sklidila úspěch na sociálních sítích a byla velice opěvována a dobře hodnocena. Alena Mornštajnová debutovala již v roce 2013 se svým románem *Slepá mapa* a později jí vyšel v roce 2015 další román s názvem *Hotýlek*. Stala se ovšem jednou z nejoblíbenějších českých autorek až v roce 2017, a to díky knize *Hana*. Na české facebookové skupině *Co čteme*, která čítá přes 44 000 čtenářů, bylo v oblíbě knihu doporučovat, komentovat jí a diskutovat o ní. Pro okolí byla velice matoucí obálka knihy, která vyobrazuje žlutkový věneček. Čtenáři se shodovali, že si zpočátku v knihkupectvích mysleli, že se jedná o kuchařku, a bez doporučení ostatních čtenářů by

⁴⁸ GRUNDOVÁ, Nora. Pátek Lidových novin: *Páteční magazín Lidových novin*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 24.07.2015, 2015(30). s. 24-27.

je tato kniha, od zprvu pro ně neznámé autorky, na první pohled nezaujala. Románu tedy především pomohla čtenářská komunita, sociální sítě a kladné čtenářské recenze. Jak ale anotace knihy trochu napovídá, jedná se o mnohem silnější téma, než se podle obalu může zdát.

Ústředním motivem je bezpochyby tyfová epidemie, která zasáhla v roce 1954 Valašské Meziříčí, odkud autorka pochází. Pro zpracování příběhu čerpala z různých zdrojů, ať už se jednalo o odbornou literaturu, vyprávění její rodiny, ale i svědectví přeživších holokaustu na internetu, což bylo pro ni nejcennějším pramenem. Drahocenné informace jí také poskytlo několikahodinové vyprávění Michaela Honeyho, se kterým se i přes svou snahu nemohla sejít, protože zemřel již v roce 2013. Během sesbírání informací o městě a událostech v 50. letech narazila na osudy Židovských obyvatel a rozhodla se téma holokaustu do knihy zakomponovat také.⁴⁹

Hlavními postavami tohoto třígeneračního románu valašskomeziříčských Židů jsou Mira a její teta Hana z matčiny strany. Kniha je rozdělena na tři části. První a druhou část vypráví Mira v ich-formě. Poslední část už je vyprávěna pouze z pohledu Hany. Autorka si při vyprávění hraje s časem a skáče z jednoho časového období do dalšího.

Jedním z prvních zvrátů je vypuknutí tyfové epidemie, kdy se nakazí celá rodina kromě Miry. Nemoc pocházela z tamější vody, odkud čerpala místní cukrárna a odkud byly i žlutkové věnečky, na kterých si rodina pochutnávala při rodinné oslavě matky Rosy. Mira neuposlechla zákaz rodičů chodit k řece, a tak si za trest nemohla jeden z věnečků dát, což jí v závěru zachránilo život, protože její rodiče a oba její sourozenci tyfu podlehlí. Jako jediná přežije Mira a její teta Hana, která je v knize popisována jako podivínka. Této postavě je ale pouhých pětatřicet let a její postarší zevnějšek má na svědomí pobyt v koncentračním táboře. Hana se i přes její nezájem okolního světa rozhodne Miru vzít k sobě. Co se autentičnosti týče, stejně tak jako v knize, tak i tehdy v roce 1954 pocházel tyfus z vody, kterou použila cukrárna k výrobě svých zákusků. Autorka si vybrala žlutkové věnečky pouze na základě osobní preference.⁵⁰

⁴⁹ KUBÍKOVÁ, Blanka. Výzva: Valašsko zasáhla v roce 1954 nečekaná epidemie. A spisovatelka o ní napsala nečekaný bestseller. *Seznam Zprávy* [online]. Publikováno 7. 7. 2018 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/od-zakusku-k-tyfove-epidemii-udalosti-ve-valasskem-mezirici-mely-az-stredoveke-risy-50311>

⁵⁰ KUBÍKOVÁ, Blanka. Výzva: Valašsko zasáhla v roce 1954 nečekaná epidemie. A spisovatelka o ní napsala nečekaný bestseller. *Seznam Zprávy* [online]. Publikováno 7. 7. 2018 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/od-zakusku-k-tyfove-epidemii-udalosti-ve-valasskem-mezirici-mely-az-stredoveke-risy-50311>

První část končí rokem 1963, tedy současností, a z Miry je už dospělá dívka, která si vzala Gustava Horáčka a má s ním dítě. Ve druhé části se ale vracíme retrospektivně do minulosti a příběh se odehrává v letech 1933-1945. Hana je zde ještě popisována jako velmi krásná a půvabná, tedy opak toho, jak vypadá dnes. Můžeme tak vidět, jaký dopad měla na člověka válka jak po psychické, tak vnější stránce. V této části zároveň graduje podezíravost vůči Židům a lidé se jim začínají, vzhledem k situaci v Německu a Hitlerovi, nenápadně vyhýbat. Třetí část se pak pohybuje v rozmezí od roku 1942 až do roku 1963.

Jak už z historie víme, společně s válkou přicházely kruté vyhlášky namířené proti Židům. Gestapo začalo se zatýkáním a všichni Židé byli označeni žlutou hvězdou s nápisem *Jude*. Postupně přišly spekulace o vlaku, který měl Židy odvézt na speciální místo, určené přímo pro ně. Zpočátku se nevědělo, že se jedná o koncentrační tábory, kam se posílají lidé na smrt, a tak když 14. září byli židovští obyvatelé Meziříčí nuceni do vlaku nastoupit, pocítovali nejistotu a strach. Hana zažívala všechny strasti, které život v koncentračním táboře představoval.

Jako čtenář pocítujeme velký psychologický rozpad postavy Hany, která si dávala osud její rodiny za vinu. Na konci knihy také zjišťujeme, že ona tehdy přinesla na oslavu žlutkové věnečky, které posléze zabily rodinu její sestry. Lidé kolem ní umírali a ona vždy ze smrtelné postele vyvázla a přišlo jí, že si to nezaslouží. Cítila pocit viny a osamění, což spojovalo i všechna vyprávění přeživších, kteří se vraceli z koncentračního tábora. Až teprve zodpovědnost o Miru ji přinesla alespoň nějaký důvod, proč má ještě smysl na tomhle světě žít. Vedle tyfové epidemie a holokaustu je i dalším motivem to, jak tyto dvě postavy svedl osud a jak se spolu naučily žít i přes to, že jejich představy o životě zmařily kruté dějinné události.

Autorka přiznává, že se jedná o velice silné téma a není to lehké čtení. Zpočátku si myslela, že tím bude čtenáře odrazovat, ale úspěch knihy ji samotnou ohromil. Také byla překvapena, jaké široké věkové spektrum má o knihu zájem. Příběh našel zalíbení jak u studentů na základních školách, kde byla přednášet, tak u mladých lidí, kteří knihu kupují svým maminkám a babičkám. Kniha ovšem, i podle samotného názoru autorky, není pouze pro ženy a tématem se týká všech. Román doporučuje například Luděk Navara a spoustu dalších mužů, i přes to, že je příběh hlavně o ženách.⁵¹ V knihovně ve Vysokém

⁵¹ KUBÍKOVÁ, Blanka. Výzva: Valašsko zasáhla v roce 1954 nečekaná epidemie. A spisovatelka o ní napsala nečekaný bestseller. *Seznam Zprávy* [online]. Publikováno 7. 7. 2018 [cit. 2021-02-11].

Mýtě si knihu zapůjčili pouze tři mužští čtenáři, což tuto skutečnost vyvrací. Nejvíce čtenáři ale oceňují, že ji přečetli jedním dechem a že právě díky *Haně* se začali vracet k české literatuře a k raným dílům autorky.⁵²

Tato kniha je zároveň připomínkou, že bychom jako lidé neměli zapomínat na naši minulost a je důležité si významné události, ať už pozitivní, tak tragické, připomínat v různých formách provedení. Alexandr Kratochvíl se ve svém článku pro literární měsíčník *Host* zabýval tím, jakým způsobem je trauma v literatuře zachyceno a jak z hlediska utváření paměti a její reflexe lze ozřejmit funkce kultury vzpomínání v literárních textech. Jako příklad mezigeneračního předávání a důsledků traumatu uvedl i román *Hana*. „Uvědomit si vzpomínky, to vyžaduje příběhy. A ty zas vybízejí k interpretaci. Tímto jsme narazili na ústřední aspekt potenciálu, který s sebou literatura pro kulturu vzpomínání a trauma přináší: Literární texty mohou mimo jiné skrze postoje vypravěče a své možnosti vyjádřit vědomí vypovídat o jinak nevypovídatelném a v kultuře vzpomínání reprezentovat to, co nelze jinými komunikačními prostředky vyslovit, nebo to, co je nevyslovitelné.“⁵³

8.4.1 Shrnutí

Opět se setkáváme s velice vážným tématem, který je zároveň o to silnější v tom, že autorka čerpala informace na základě pravdivých událostí, a její příběh je tedy do jisté míry autentický. Opírá se o mezigenerační vztahy během tyfové epidemie v 50. letech 20. století a během druhé světové války. O světové válce bylo již napsáno mnoho zповědí a knih, se kterými se čtenář mohl dávno před vydáním této knihy setkat. Ovšem téma tyfové epidemie v Meziříčí v roce 1954 je pro české čtenáře něco nového i přes to, že to není tak dávná historie, která se navíc odehrávala na našem území. Autorka tak mohla nastínit prostřednictvím prózy kus historie, která je pro mnohé tak neznámá.

Žánrově a tematicky se nejedná o typickou beletristickou tvorbu, kterou čtenáři primárně u nás vyhledávají k relaxaci a odpočinku. Příběh dokazuje, že mnohdy, byť i sebemenší rozhodnutí, má fatální důsledky.

⁵² BLAŽEJOVSKÁ, Alena. Příběh dívky s nenaplněnými představami o životě. To je Hana Aleny Mornštajnové. *Český rozhlas Brno* [online]. [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://brno.rozhlas.cz/pribeh-divky-s-nenaplnenymi-predstavami-o-zivote-je-hana-aleny-mornstajnové-6945986>

⁵³ KRATOCHVÍL, Alexander. Uvědomit si vzpomínky, to vyžaduje příběhy. O studiu paměti, traumatu a literatury. *Host: literární měsíčník*. Brno: Dušan Skála, 17. 02. 2014, 30(2). s. 43.

8.5 Palomino – Danielle Steel

Pátá nejvíce půjčovaná kniha nese název *Palomino*, jejíž autorkou je americká spisovatelka Danielle Steelová. V porovnání s předešlými díly se jedná o poměrně starou knihu, která v originále vyšla roku 1981. V knihovně se vypůjčuje od 7. března roku 1996. Knihu si od této doby až do 15. května 2020 vypůjčilo 52 žen a 7 mužů, tedy dohromady 59 čtenářů. Věková kategorie čtenářů je střední a starší, což může souviset s tím, že se nejedná o novější titul.

Autorka má za sebou úctyhodnou spisovatelskou kariéru. Za svou působnost napsala více jak 194 knih. Nejpočetnější jsou její novely, kterých je konkrétněji k 22. březnu roku 2021 celkem 165. Dále pak píše poezii a knihy pro děti.⁵⁴ Mohli bychom se pozastavit nad tím, proč se právě tento román objevil mezi prvními pěti, když autorka od roku vydání napsala několik dalších knih a *Palomino* je v pořadí teprve její jedenáctá. Na české databázi knih se totiž jedná o nejpočetněji hodnocenou knihu od této autorky.⁵⁵ V porovnání ale například se zahraniční stránkou Goodreads⁵⁶, světově největší webovou stránkou pro čtenáře, se tento román neobjeví ani na prvních deseti místech. První místo na tomto seznamu obsazuje kniha s názvem *Safe Harbour* (2003), která v České republice vyšla roku 2004 pod názvem *Přístav bezpečí*, a na české databázi je v pořadí až na 35 místě. *Palomino* se naopak na zahraniční stránce umísťuje na 24 místě.

K 22. březnu 2021 prodala Danielle Steelová více jak 800 milionů výtisků. Zároveň se její knihy přeložily do 43 jazyků a umístila se tím tak mezi pět nejúspěšnějších spisovatelů světa. Má se obecně za to, že píše ženské romány převážně o lásce, ale i nevěře nebo traumatech jak psychického, tak společenského rázu. Inspirací pro její knihy jsou její životní zkušenosti a psaní je pro ni autoterapií, neboť si osobně prošla mnohými bolestnými událostmi. V jejích knihách tak můžeme nalézt témata kolem potratů, drog nebo znásilňování.⁵⁷

⁵⁴ About Danielle Steel. *The official website Danielle Steel* [online]. [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: <https://daniellesteel.com/about-danielle/>

⁵⁵ *Poznámka: Byla hodnocena k 22. březnu roku 2021 celkem 144x, což není až tak velký počet, když to srovnáme například s jinými výše zmíněnými knihami. Dílo *Než jsem tě poznala* je na databázi hodnoceno celkem 7 121x, *Bábovky* 4 727x, *Kroky vraha* 887x a *Hana* 9 575x.

⁵⁶ Goodreads [online]. Dostupné z: www.goodreads.com

⁵⁷ CÁPOVÁ, Irena. Pět manželství, devět dětí, 180 knih. Danielle Steel je královnou červené knihovny a vlivnou miliardářkou. *Forbes* [online]. Publikováno: 22. 3. 2020 [cit. 2021-03-22].

Knih *Palomino* je o mladé Samantě Taylorové, které se v osobním životě nevede tak dobře, jako v tom kariéřním. Její bývalý muž toužil po dětech, které ona mít nemůže, a vzhledem k okolnostem John Samantu opouští. Samantiny kariéřní život je naopak velice zdařilý. Práce v reklamní agentuře ji baví a je v ní úspěšná. Pracovní vztahy jsou v knize popsány velice idylicky.

Aby Samanta přišla na jiné myšlenky, rozhodne se odjet za svou přítelkyní Karolínou na ranč. Protínají se zde dva odlišné světy, a to luxusní a rušný život v New Yorku s poklidným a pracovitým životem na ranči. Nejenomže je brána jako člověk z velkoměsta, ostatní se k ní i chovají jinak, protože to je žena. Ocitne se v prostředí s jinými zvyky, tradicemi a pracovním nasazením. Když přijde mezi kovboje, je to jakési nabourání jejich systému. Je zde přítomná otázka přijetí ženy do kolektivu plného mužů. Sama o sobě se první den cítí nepřijatá a odstrčená jako vetřelec, i když se k ní nikdo nezachoval nijak hrubě.

Seznamuje se zde s Tatem Jordanem, a i přes jejich vzájemné prvotní antipatie se do sebe zamilují. Bariéru odlišných světů to ale nezboří. Na jedné straně je zamilovaná a konečně šťastná Samanta, která je novému vztahu ochotna obětovat svůj život v New Yorku i svojí práci, a na straně druhé je Tate, který upřednostňuje svou kovbojskou důstojnost před svými city. Tato zakázaná láska je v knize přítomná ještě jednou, a to mezi majitelkou ranče Karolínou a předákem Billym. V obou vztazích je žena ta, která je ochotna lásce obětovat vše a muži jsou ti, kteří si tvrdohlavě stojí za konvencemi. Oba vztahy stojí na stejných základech a jsou si velice podobné. Jediný rozdíl je generační, protože Samanta a Tate jsou ještě mladí a mají život před sebou, kdežto Karolína a Bill strávili už většinu svého života schováváním se a na tento způsob si zvykli.

Samantiny rodinné vztahy jsou rozporuplné, protože s matkou se nevidá, otce nemá a děti mít nemůže. Roli její matky tady zastupuje Karolína, jako velice důvěrná přítelkyně, které se svěruje a věří jí. Obdivuje její zralost, splněné cíle a usazenost. Respektuje ji jako ženu, která toho v životě hodně dokázala. *„Bylo tu nevyslovitelné porozumění, pouto, svazek. To, co je drželo pohromadě i přes tisíce mil a předěly času, kdy se nemohly tak jako teď dívat jedna druhé do očí. Svým způsobem si byly příbuzné,*

*jako kdyby si chtěly říci, jsme jedné krve ty i já, matka s dcerou by si nemohly rozumět víc.*⁵⁸

Tate Samantu pak na základě přílišných rozdílností opouští. V knize je několikrát připomenuto, že vžitá společenská pravidla patří k nezlomnostem kovbojského charakteru. Zoufalá Samanta přichází v poměrně krátkém časovém období o již druhého milovaného muže. Další nepřízeň osudu přichází ve chvíli, když spadne při jízdě na koni. To způsobí, že po celý život zůstává upoutána na vozík. Se svým osudem se zpočátku nemůže smířit a její způsob uvažování se změní. Najednou je to ona, kdo by se cítil vzhledem ke svému handicapu méněcennější a kdyby se náhodou ještě někdy potkala s Tatem, nedovolila by mu, aby s ní zůstal, protože by ho v hodně věcech omezovala a nechtěla zůstat lidem na obtíž.

Vzápětí přichází o další milované osoby, protože Karolína s Billym umírají a Samanta zdědí ranč, ze kterého udělá středisko pro handicapované děti, které na toto místo přijíždějí najít zpět radost ze života a naučit se věcem, na které zanevřely. Samanta pak tyto děti nazývá jako *své*, což je jakási kompenzace k faktu, že vlastní děti mít nemůže.

Na konci příběhu se věci začnou odvíjet už pozitivnějším směrem. Samanta adoptuje dítě na vozíčku, a dokonce se na ranči objevuje opět Tate Jordan. Příběh má sice šťastný konec, čtenáře nechává ale až do poslední chvíle napjaté. Vyprávění je prolno i jinými zvraty, a tak se vše netočí pouze kolem milostného příběhu, který je ale i tak stále primární. Sama spisovatelka v jednom ze svých článků na blogu psala, že miluje šťastné konce, které jsou do poslední chvíle plné naděje, protože se srdcem považuje za velmi romantického člověka.⁵⁹ Na svém blogu je Danielle Steelová dodnes velice aktivní, přidává několikrát do měsíce články a komunikuje se svými fanoušky.

8.5.1 Shrnutí

Vzhledem k dobrému konci a přílišným idylickým vztahům by se dalo říct, že se jedná o klišé. Je to již druhý případ, kdy příběh ze seznamu vypráví o tělesném postižení a o komplikacích, které tento život na vozíčku přináší. Rozdíl je ale v tom, že první případ asistované sebevraždy byl primární, zatímco tady je na prvním místě Samanta a její

⁵⁸ STEEL, Danielle. *Palomino*. Praha: Ikar, 1996. s. 77.

⁵⁹ STEEL, Danielle. 9/26/16, Happy Endings. *Danielle Steel* [online]. Publikováno: 26. září 2016 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.daniellesteel.net/92616-happy-endings/>

nešťastné milostné vztahy. Konec je víceméně předvídatelný a jedná se o oddechovou a nenáročnou četbu.

Určitě bych přihlížela k roku, ve kterém román vyšel. I přes to, že byl román vydán v originále v roce 1981, objevuje se mezi novými tituly na prvních pěti místech. To může svědčit o popularitě autorky, neboť čtenáři této knihy pochází ze střední a starší věkové kategorie a pravděpodobně se i rádi vrací ke starším dílům.

8.6 Ve vyšších kruzích – Viveca Sten

Tento severský krimi román, jak obálka sama udává, se vypůjčuje od 3. března roku 2014 a originál vyšel v roce 2009. Knihu si vypůjčilo celkem 55 čtenářů. Jednalo se o 50 žen a 5 mužů. Vypůjčuje si ji, stejně jako v předešlém případě, střední a starší věková kategorie.

Jedná se již o druhý díl kriminálních románů, kde případy vyšetřuje inspektor Thomas Andreasson. Autorkou je švédská spisovatelka Viveca Sten a vzhledem k její národnosti se žánrově jedná o severské detektivky, které se odehrávají převážně v severských zemích, v tomto případě na ostrově Sandhamn.

Úspěch mrazivé severské krimi je spojován s vydáním trilogie *Milénium* od Stiega Larssona. Na tohoto autora pak navázal Jo Nesbø. Tento žánr se vyznačuje především poutavým a perfektně zpracovaným příběhem se společenským přesahem. Odhalení pachatele většinou nebývá tím nejdůležitějším a kriminální čin je spíše vyústěním diskriminace, sociálních problémů, šikany apod. Vyšetřovatelé, a především vyšetřovatelky, mají ve většině případů svérázné profily nebo zlozvyky. Velký prostor je také věnován osobnímu životu hlavních postav. Tato linie umožňuje čtenářům ztotožnění se s běžnými problémy v okolí vztahů.⁶⁰

Hlavním tématem je, jako u jiných detektivních příběhů, nalezení vraha. Je ovšem zajímavé, že se jedná o druhý díl a první díl v seznamu výpůjček není přítomen. Zapátrala jsem po prvním dílu v online katalogu knihovny a zjistila, že se v databázi nachází. V této knize se dozvídáme veškeré události z prvního dílu *Tiché vody*, a proto určitě není dobré začínat dílem druhým, neboť v něm je popsáno celé vyústění.

V knize jsou paralelně dvě linie, které se propojují. Vedle vyšetřování vraždy

⁶⁰ ŠVEC, Michal. *Duha: informace o knihách a knihovnách z Jihomoravského kraje*. Brno: Státní vědecká knihovna, 2018, 32(5). s. 8-9.

můžeme pozorovat i rozvíjející se vztah mezi inspektorem Thomasem Andreassonem a právníčkou Norou Lindeovou. Nejedná se o žádný mrazivý příběh a děj se spíše vleče. Někteří uživatelé na Databázi knih přiznávají, že je pomalé tempo knihy spíše nudilo. Každopádně procítěný popis prostředí a rozvíjející se vztahy hlavních postav jsou pro tento žánr typický.

8.7 Vlnobití: Žena dvou mužů 1. díl – Vlasta Javořická

Tato kniha vyšla v originále v roce 1934 a jedná se tak o nejstarší dílo z celého seznamu. Půjčuje se také poměrně dlouho, a to od 5. října 1994. Knihu si vypůjčilo 45 žen a 7 mužů, dohromady tedy celkem 52 čtenářů. Věková kategorie je zde omezena a čtenáře tvořila starší věková kategorie – senioři.

Pro mě bylo vcelku překvapivé, že se v seznamu takové dílo objevuje vzhledem k tomu, že v případě ostatních knih se jedná převážně o novější díla vydaná po roce 2000 (kromě knihy *Palomino*, orig. 1981). Zároveň se ani nejedná o autorčino nejpopulárnější dílo podle Databáze knih.⁶¹

Vlasta Javořická je nazývána také jako lidová, vesnická, případně ženská spisovatelka, která je spojována především s obdobím první republiky. Napsala 113 románů, 116 povídkových knih a několik pohádek a legend. Tématem jejich příběhů je především každodenní život na vesnici, kde je možnost mravního a hodnotového zlepšení.⁶² Stejně tak je tomu i v případě této knihy, kdy si selská dcerka vezme jednoho z bratrů, který je neurvalé povahy, a je s ním nešťastná. Až teprve jeho odchod do války je pro ni osvobozením a ona se provdá za bratra druhého. Její manžel se ale vrátí a děj se komplikuje, protože ji požaduje zpět společně s dětmi a statkem. Ono povahové zlepšení nastává u prvního manžela, a to ve chvíli, když se těsně před tím, než umře, se všemi smíří.

Jedním z nejvyhledávanějších rysů autorčiných próz je zakotvenost v každodennosti. Postavy jsou zasazeny do reality, prožívají lásku, rozchody, nenávist a další akty spojené s běžností života. Realismus na sklonku století byl pro autorku nejspíše těžištěm inspirací a v jejím díle jsou detailně tyto akty vykresleny. Četba je to spíše odpočinková, a jelikož se jedná o jiný kontext doby, než na který jsme zvyklí dnes,

⁶¹ *Poznámka: Nejpopulárnější dílo od této autorky je román s názvem *Granáty* (orig. 1926).

⁶² TRÁVNÍČEK, Jiří. *Česká čtenářská republika: generace, fenomény, životopisy*. Brno: Host, 2017, s. 217.

čtenář se s dílem pravděpodobně neztotožní. Naopak mu to ale může rozšířit obzory a přiblížit období, které zná jen z knih nebo vyprávění.

8.8 Panský dům: Počátek rodinné ságy – Anne Jacobsová

Jedná se o první díl třídílné rodinné ságy. Půjčuje se od roku jejího vydání, konkrétněji od 23. října 2017, a výpůjček bylo provedeno celkem 38. Všechno byly pouze ženy od pětadvaceti let až po seniorky. Jde tedy o první případ, kde kniha nebyla vypůjčena ani jedním mužem,

Autorka je německého původu a je oblíbená především čtenářkami ženských románů. Napsala kolem dvaceti příběhů a další má naplánované na tento i následující rok. *Panský dům* patří mezi její nejoblíbenější knihy mezi čtenáři.⁶³

Děj románu, jeho hlavní téma a závěrečné vyústění je typické pro červenou knihovnu. Hlavní postava, osmnáctiletá Marie, pochází ze sirotčince a její původ je jí neznámý. Je jí nabídnuta práce v bohaté rodině továrníka, kde si získá svou přízeň u všech jeho dětí, převážně u syna Paula. Bohatý šlechtic najde v chudé dívce zalíbení, a čtenář může od začátku tušit, jak vše dopadne.

Celý děj je vykreslen na historickém pozadí před druhou světovou válkou a můžeme si všimnout sociálního kontrastu mezi nemajetnými a zámožnými lidmi. Politické dění v knize upozorňuje na blížící se válku. Není to ovšem hlavním tématem. Ústředím je romantický příběh s od začátku předvídatelným koncem. Jedná se o oddechovou četbu a nenáročnou četbu.

8.9 Manželé odvedle – Shari Lapena

V originále tato kniha vyšla v roce 2016 a půjčuje od 26. dubna 2017. Od této doby si ji až do 15. května 2020 vypůjčilo 32 čtenářů. Jednalo se o 31 žen a jednoho muže. Čtenáři jsou střední věkové kategorie.

Již podle obálky vidíme, že kniha patří do edice světový bestseller. Žánrově se jedná o thriller, někde vidíme i zařazení do tzv. psychothrilleru. Takovýto žánr čtenáře vystavuje v knize rafinovanému střídání pocitů postav a zaměřuje se na jejich psychiku.⁶⁴

⁶³ Anne Jacobs. *Databazeknih.cz* [online]. [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/anne-jacobs-107770>

⁶⁴ MARTINCOVÁ, Olga. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů*. Praha: Academia, 1998, s. 237.

Podle Databáze knih spisovatelka vydala prozatím jen pět titulů, které jsou ale žánrově stejné a pokaždé se jedná o thriller. Dokonce je i většina zařazena do edice světového bestselleru.

Knihy splňují žánrové požadavky. Na začátku nám je představena zápleтка, únos šestiměsíčního dítěte, a jeho následné vyšetřování. Na rozdíl od předchozích detektivek se v této knize případ vyšetřuje na základě povahových rysů postav a policie je zde bokem. To, jakým způsobem se postavy chovají, dává čtenáři indicie, podle kterých může odhadovat únosce a později i vraha.

Hlavní postava Anne trpí poporodními depresemi, v mládí byla šikanována a spoustu věcí si nepamatuje. Společně s jejím manželem Marcem jsou u policie hlavními podezřelými. Nakonec autorka v polovině knihy sama jmenuje únosce, kterým je Marco. Děj ovšem začne nabírat jiných obrátek a v zájmu pozornosti jsou i peníze, které muž potřeboval, a proto únos své vlastní dcery Cory naplánoval. Na konci knihy dojde ještě k dalšímu zločinu, a to, když Anne zabije svou sousedku Cynthii.

Příběh si opět nějakým způsobem hraje se čtenářem, má za úkol šokovat, pomalu pomocí postav rozuzlovat záhadné události a nakonec dojít k samotnému vyústění. Splňuje veškeré aspekty, které jsou od tohoto žánru očekávány. Čtenáři si takovéto žánry vypůjčují převážně kvůli očekávanému napětí, které by v knize mělo být přítomno.

8.10 Geniální přítelkyně – Elena Ferrante

Poslední knihou v seznamu je román *Geniální přítelkyně* od italské spisovatelky Eleny Ferrante, který v originále vyšel v roce 2011. Jedná se o první díl z neapolské tetralogie. Kniha se vypůjčuje od 10. ledna 2017 a celkem si jí půjčilo 29 žen a jeden muž. Jedná se o střední věkovou kategorii až po seniorky.

I přes to, že pravá identita autorky je neznámá, sklídila v době vydání této knihy velký úspěch. Když si přečteme recenze na Databázi knih na tuto knihu, bývají ale dosti rozporuplné. Vzhledem k úspěchu, který kniha sklídila v zahraničí, měli čeští čtenáři velké očekávání. Někteří uvádějí, že je kniha zklamala, další si ji nemohou vynachválit. Přiznávají, že o knize slyšeli velkou chválu a na základě tohoto pozitivního hodnocení, byla jejich laťka nastavena příliš vysoko.

Příběh samotný je zasazen do Itálie v padesátých letech. Je vyprávěn z pohledu starší dámy Eleny, která vzpomíná na své dětství a dospívání v pro ni těžkém světě.

Životní strasti a problémy, které byly na každodenním pořádku, jí pomáhá překonat její přítelkyně Lily, kterou nazývá jako *geniální*. Jejich povahy jsou v určitých směrech velice odlišné, ale i přes to je hlavním motivem knihy právě jejich přátelství. Toto přátelství s sebou nese ale i ty špatné věci, a to tendence se jedna s druhou porovnávat a různé věci si závidět. Celý příběh je doplněn pohledem na chudou sociální vrstvu a podmínky, ve kterých se lidé nacházejí.

Dominantním je zde retrospektivní vyprávění a síla přátelství mezi protagonistkami. Italské prostředí je něco, s čím se dle mého názoru čeští čtenáři příliš neseťkávají, a myslím si, že to dělá příběh originální. Jelikož se jedná o přátelství mezi dvěma ženami, není překvapující, že to zaujalo převážně čtenářky. Kniha je zajímavá svou dobou a okolím, které celé dějiště obklopuje. Zajímalo by mě, zda by se míra výpůjček mužů pozměnila, kdyby se jednalo o mužské protagonisty, kde jeden z nich vypráví o jejich přátelství.

8.11 Shrnutí porovnávaných knih

Není pochyb o tom, že každá kniha originální. Má jiný děj, jiné postavy, je zasazena do různých kontextů doby apod. Určité motivy a aspekty jsou si ale ve většině knih podobné.

V první řadě bych zmínila, že ve všech případech se jednalo o romány pro ženy. Myslím si, že právě tato skutečnost má na svědomí to, že mužské zastoupení čtenářů bylo ve srovnání se čtenářkami opravdu nízké. V jednom případě, a to v případě knihy *Ve vyšších kruzích*, si knihu nezapůjčil dokonce ani jeden muž. Tahle kniha ovšem splňovala typické rysy červené knihovny, kterým se muži spíše vyhýbají. Určité tituly by ale mohly oslovit i mužské publikum. Například kniha *Hana* je zasazena do historického kontextu, a byť jsou protagonistky ženy, neřeší tu typické ženské problémy, ale komplikace, které nastaly kvůli dané době, tedy kvůli tyfové epidemii v roce 1954 a druhé světové válce, a netýkají se pouze žen. I když jsou autorky ženy a hlavní postavy také, tak témata ženskou literaturu přesahují.

Jak už zmiňuji výše, téměř ve všech knihách je vypravěčem nebo hlavní postavou žena. V případě *Bábovek* je to žen dokonce dvanáct, které příběh vypráví. Všechny knihy, které byly napsány v ich-formě, jsou vyprávěny z pohledu ženy. Er-formu nacházíme například u detektivních příběhů.

Témata, která se v knihách řeší, jsou dost rozdílná a specifická. Setkáváme se zde s těžkými tématy, jako je tělesné postižení, asistovaná sebevražda, chudoba a život v průběhu tyfové epidemie a světové války. Pouze u dvou knih z celého seznamu je obsaženo klišé a znaky pro červenou knihovnu. Objevuje se zde dokonce i starší literatura z roku 1934, jejichž tématem je každodenní život a vztahy na venkově. Samozřejmě jsou tématem také mezilidské vztahy, přátelství a láska.

V seznamu nenajdeme žádnou literaturu, která by byla širší čtenářskou veřejností negativně hodnocena a podobala se tak například knihám jako *Padesáti odstínů šedi* nebo *Stmívání*. Dochází tedy k jakémusi posunu v tom, co čtenáři, a hlavně čtenářky, vyhledávají a co chtějí číst. Důvodem může být skutečnost, že se buď zvedla laťka průměru, nebo se literatura psaná ženami a její témata značně proměnila. V seznamu jsou totiž zastoupena poměrně nová a populární díla. Pouze ve dvou případech je rok vydání ještě před rokem 2000.

V hypotéze našeho výzkumu jsme předpokládali, že se zájem čtenářek bude orientovat na oddechovou literaturu typu love story, což se nepotvrdilo. Řada titulů pojednávala o vážných tématech. Za čistě relaxační literaturu by se dal považovat román *Bábovky*, neboť zjednodušuje těžkosti, které nás běžně v denní rutině potkávají. Kniha předává komplikace každodenního života s lehkostí a nadsázkou, až nám pak přijdou komické. Detektivní příběhy společně s thrillerem splňovaly svůj účel. Řešení případů a postupné rozuzlování může být pro někoho odpočinkové. Celkově je ale seznam velice rozmanitý a myslím si, že se neopírá o čistě ženská témata a už vůbec ne o klišé. Úroveň příběhů je vysoká a tématem nejsou pouze milenecké vztahy.

III. PROJEKTOVÁ ČÁST

Jelikož získané informace v této práci pocházely z Městské knihovny ve Vysokém Mýtě, chtěla jsem, aby i má projektová část byla s městem a knihovnou spojena.

Vzhledem k nastávající situaci kolem pandemie se mi moje možnosti prvotních nápadů zúžily. Státní nařízení mi bohužel neumožnila uspořádat výstavu, která byla v rámci projektu plánovaná. Měla jsem promyšlenou podobu plakátů a propagačních materiálů, které by obsahovaly informace o autorkách a jejich knihách a které by se v knihovně rozmístily, a návštěvníci by si tak mohli přečíst informace o tom, jaké autorky patří v naší knihovně k těm nejoblíbenějším a jaká jsou jejich nejčtenější díla. Tento nápad však vzhledem k situaci nemohl být zrealizován.

Dalším mým nápadem bylo vydat brožurku, kterou by si návštěvníci knihoven mohli volně vzít a přečíst. Obsahovala by informace o autorkách, o jejich knihách a připsala bych tam zjištěné poznatky z teoretické části, ovšem čtivějším publicistickým stylem. Knihovny jsou bohužel zavřené a tento nápad se také tedy nemohl zrealizovat.

Mým cílem stále bylo propojit projekt co nejvíce s městem a knihovnou samotnou a tak jsem si uvědomila, že v dnešní době stráví většina lidí svůj čas na internetu. Kontaktovala jsem tedy editorku vysokomýtského zpravodaje Zuzanu Pohorskou, která mě následně nasměrovala ke kontaktování šéfredaktorky a ředitelky vysokomýtské kultury, Ing. Dagmar Sabolčikové. Rozhodla jsem se, že o své práci a o jejich výsledcích napíšu krátkou zprávu, která by se posléze vydala v našem městském zpravodaji a která by byla veřejnosti přístupná k přečtení.

S paní Sabolčikovou jsme se shodly, že by bylo nejlepší vydat zprávu nejen ve zpravodaji, ale také na samotných stránkách knihovny v jejich rubrice. Vybrala jsem části z kapitoly 8.11 a ze samotného závěru a poslala je pro zveřejnění vedoucí knihovny paní Daniele Halouskové. Zpráva bude k nalezení, jak ve zpravodaji samotném, tak na webových a facebookových stránkách Městské knihovny ve Vysokém Mýtě.

9 Závěr

Předmětem zájmu této bakalářské práce byla čtenářská recepce ženských autorek v Městské knihovně ve Vysokém Mýtě a zjištěné informace srovnat s informacemi obsaženými v teoretické části.

Teoretická část poukázala na problematiku postavení spisovatelek ve společnosti. Spisovatelky se ve svých dílech zprvu zaměřovaly na aspekty, které jim byly blízké z jejich každodennosti. Jednalo se o pozorování charakteru, osobní vztahy a rozbor pocitů. Zalíbení v této tvorbě zpočátku nacházely převážně čtenářky, protože v nich nalézaly zkušenosti ze svého osobního života a mohly se tak s dílem ztotožnit. Muži se s těmito tématy neztotožňovali a knihy s tímto zaměřením nevyhledávali. Vůči ženskému psaní byli skeptičtí. Stereotypně se literatura psaná ženami zařazovala většinou do takzvané červené knihovny. Tato literatura byla nejen ženami psána, ale i vyhledávána.

Jelikož kniha potřebuje svého čtenáře, byla mu v práci věnována velká pozornost. Nás v druhé části zajímal výběr knih, proto jsme si v teoretické části popsali, na základě čeho si návštěvník knihovny nebo knihkupectví, knihy vybírá. Důležitou roli hrál například vzhled nebo objem knihy, u kterého jsme zjistili, že ženy zpravidla čtou delší cykly než muži a podle výzkumů oplývají větší čtenářskou trpělivostí. Čtenář si většinou vybírá knihy s takovým názvem, který nějak koresponduje s vyhledávaným tématem a tím, co od knihy očekává. Důležitým je bezpochyby žánr. Podle výzkumů Jiřího Trávnička jsme přišli na to, že nejpoblíbenější je oddechová beletristická tvorba sloužící k zábavě. Česká republika a její knižní trh je úzce spjat s knižní kulturou. Udržíme vysoké postavení v objemu knižní produkce a český čtenář tak má z čeho vybírat, přičemž knihovny se mohou plnit novými nabízenými tituly. Zjistili jsme, že podíl autorek na českém knižním trhu už není tak genderově nevyvážený, jako byl dříve, a stále se zvyšuje.

Nakonec jsme si v teoretické části popsali funkci knihoven a jak se jejich služby a působnost s vývojem technologií rozšířila. Pozornost jsme zaměřili převážně na návštěvníky a zjistili jsme, že veřejné knihovny navštěvují více ženy a že věková kategorie těchto návštěvníků se pohybuje především kolem mladšího a seniorského věku. Městská knihovna ve Vysokém Mýtě nabízí i přes svou nevelkou rozlohu spousty titulů od ženských autorek. Výběr je tedy pestrý a nijak zvlášť omezený.

V analytické části mezi deseti nejoblíbenějšími knihami jsme našli převážně novější tvorbu vydanou po roce 2000. Ovšem v případech knihy *Palomino* od Danielle

Steelové a *Vlnobití: Žena dvou mužů* od Vlasty Javořické se jednalo o starší tvorbu z let 1981 a 1934. Své čtenáře knihy našly převážně mezi ženami. Zastoupení mužů bylo opravdu malé. Největší počet měli u knihy *Kroky vraha* od Michaely Klevisové, tedy u detektivního příběhu z českého prostředí. V případě knihy *Panský dům: Počátek rodinné ságy* od Anne Jacobsové si tento titul nezapůjčil ani jeden muž. Detektivní příběhy nejsou stereotypně zařazovány jen pro ženy. Navíc ústředním tématem bývá převážně vražda a proces vyšetřování než mezilidské vztahy, tudíž není překvapivé, že si zrovna knihu od M. Klevisové vypůjčilo ze seznamu nejvíce mužů. Naopak kniha druhá obsahuje typické znaky červené knihovny.

Zbylé knihy jsou velice specifické tématem a každá nabízí něco jiného. Jsou zde obsažena díla, jejichž tématem jsou tragické události, jako je život na vozičku nebo život za tyfové epidemie a druhé světové války. Objevuje se zde také otázka asistované sebevraždy nebo popis života během padesátých let v Itálii. V seznamu jsou zastoupeny také dva detektivní příběhy a jeden thriller. Za oddechové čtení by se daly brát *Bábovky* od Radky Třeštíkové, ale i *Palomino* od Danielle Steelové i přes to že protagonistka skončí s tělesným postižením. Příběh totiž končí šťastně a dějová linka je milostná. Román *Hana* se opírá převážně o skutečné historické události a dalo by se říct, že svým tématem nejvíce ze seznamu vybočuje. U společných znaků můžeme zmínit to, že příběh byl převážně o ženách a ženami vyprávěn.

Na závěr bych ráda uvedla, že tituly obsažené v seznamu nejsou typickou literaturou pro ženy a velká většina nespadá do žánru červené knihovny. Do podvědomí návštěvníků knihovny se tak dostaly autorky, jejichž psaní je originální a tematicky velice rozmanité. Je tu přítomen posun a zvednutá laťka průměru, neboť tu máme autorky, které svůj střed zájmu nesměřují pouze na milostné zápletky, ale i na události z historie a na danou dobu, těžká životní témata a strasti. Došlo k posunu i v tom co čtenáři, a hlavně čtenářky, chtějí číst.

Tato práce by mohla posloužit k jiným průzkumům, kde by se střed zájmu mohl zaměřit na deset nejvíce oblíbených autorů a zjistit, zda podíl čtenářek bude stále převyšovat nad podílem čtenářů. Také by se tento seznam knih mohl srovnat se seznamem z knihovny z většího města a zjistit, jak moc se oblíbenost děl u čtenářů ve velkoměstě a maloměstě liší.

10 Seznam použité literatury

- HAMAN, Aleš. *Literatura z pohledu čtenářů*. Praha: Československý spisovatel, 1991. s. 169. ISBN 80-202-0281-1.
- KASSIN, Saul M., BREJLOVÁ, Dagmar, SOBOTKOVÁ, Veronika a ŠOLCOVÁ, Helena. *Psychologie*. Brno: CPress, 2012. s. 771. ISBN 978-80-264-0074-5.
- MARTINCOVÁ, Olga. *Nová slova v češtině: slovník neologizmů*. Praha: Academia, 1998, s. 356. ISBN 80-200-0640-0.
- MANGUEL, Alberto. *Dějiny čtení*. Brno: Host, 2007. s. 480. ISBN 978-80-7294-231-2.
- MOCNÁ, Dagmar a PETERKA, Josef. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Litomyšl: Paseka, 2004. s. 699. ISBN 80-7185-669-X.
- MORRIS, Pam, SIEDLOCZEK, Marian a KAMENICKÁ, Renata. *Literatura a feminismus*. Brno: Host, 2000. s. 232. ISBN 80-86055-90-6.
- OATES-INDRUCHOVÁ, Libora. *Ženská literární tradice a hledání identit: antologie angloamerické feministické literární teorie*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2007. s. 409. ISBN 978-80-86429-69-4.
- PISTORIUS, Vladimír. *Jak se dělá kniha: příručka pro nakladatele*. Praha: Paseka, 2003, s. 248. ISBN 80-7185-516-2.
- TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čteme? Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize*. Brno: Host, 2008. 207 s. ISBN 978-80-7050-554-0.
- TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtenáři a internauti: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení (2010)*. Brno: Host ve spolupráci s Národní knihovnou České republiky, 2011. 191 s. ISBN 978-80-7294-515-3.
- TRÁVNÍČEK, Jiří. *Překnížkováno. Co čteme a kupujeme*. Brno: Host, 2014. 190 s. ISBN 978-80-7050-637-0.
- TRÁVNÍČEK, Jiří. *Česká čtenářská republika: generace, fenomény, životopisy*. Brno: Host, 2017. s. 445. ISBN 978-80-88069-50-8.
- WOOLF, Virginia a POKORNÝ, Martin. *Vlastní pokoj: esej*. Praha: Marie Chřibková, 1998. s. 98. ISBN 80-902443-3-5.
- ZACHOVÁ, Alena. *Čtenářství a čtenářská gramotnost*. Vlkov: Helena Rezková, 2013. s. 123. ISBN 978-80-904449-7-3.

10.1 Články

CÍSAŘ, Jaroslav. Jiný pohled na knihy. *Duha: informace o knihách a knihovnách z Jihomoravského kraje*. Brno: Státní vědecká knihovna, 2019, 33(1). s. 57. ISSN 0862-1985.

GRUNDOVÁ, Nora. Pátek Lidových novin: *Páteční magazín Lidových novin*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 24.07.2015, 2015(30). s. 43. ISSN 2533-6924.

KOŽUŠNÍKOVÁ, Petra. Marš do červené knihovny! *Host: literární měsíčník*. Brno: Dušan Skála, 10.12.2018, 34(10). s. 105. ISSN 1211-9938.

KRATOCHVÍL, Alexander. Uvědomit si vzpomínky, to vyžaduje příběhy. O studiu paměti, traumatu a literatury. *Host: literární měsíčník*. Brno: Dušan Skála, 17. 02. 2014, 30(2). 116 s. ISSN 1211-9938.

PAVELKOVÁ, Jindra. Knihovnický rok v Moravské zemské knihovně. *Duha: informace o knihách a knihovnách z Jihomoravského kraje*. Brno: Státní vědecká knihovna, 2019, 33(1). s. 57. ISSN 0862-1985.

ŠVEC, Michal. *Duha: informace o knihách a knihovnách z Jihomoravského kraje*. Brno: Státní vědecká knihovna, 2018, 32(5). s. 57. ISSN 0862-1985.

10.2 Elektronické zdroje

About Danielle Steel. *The official website Danielle Steel* [online]. [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: <https://daniellesteel.com/about-danielle/>

Anne Jacobs. *Databazeknih.cz* [online]. [cit. 2021-04-15]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/anne-jacobs-107770>

BALAŠTÍK, Miroslav. V Polsku jsou důležitější témata než komunistická minulost. S Aleksanderem Kaczorowským o českých autorech, střední Evropě a konci žurnalistiky. *Host: literární měsíčník* [online]. Publikováno: 21. 3. 2021 [cit. 2021-03-31]. Dostupné z: <https://casopishost.cz/clanky/10946-v-polsku-jsou-dulezitejsi-temata-nez-komunisticka-minulost>

BLAŽEJOVSKÁ, Alena. Příběh dívky s nenaplněnými představami o životě. To je Hana Aleny Mornštajnové. *Český rozhlas Brno* [online]. [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://brno.rozhlas.cz/pribeh-divky-s-nenaplnenymi-predstavami-o-zivote-je-hana-aleny-mornstajnové-6945986>

CÁPOVÁ, Irena. Pět manželství, devět dětí, 180 knih. Danielle Steel je královnou červené knihovny a vlivnou miliardářkou. *Forbes* [online]. Publikováno: 22. 3. 2020 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: <https://forbes.cz/pet-manzelstvi-devet-deti-180-knih-danielle-steel-je-kralovnou-cervene-knihovny-a-vlivnou-miliardarkou/>

Databazeknih.cz [online]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/>

Historie. *Městská knihovna ve Vysokém Mýtě* [online]. [cit. 2021-04-14]. Dostupné z: <https://knihovna-vm.cz/historie>

Historie. *Svaz českých knihkupců a nakladatelů* [online]. [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.sckn.cz/historie/>

Knihkupecký žebřík SČKN 2018 (tisková zpráva). *Svaz českých knihkupců a nakladatelů* [online]. [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.sckn.cz/knihkupecky-zebrik-sckn-2018-a-48-ag-1/>

KUBÍKOVÁ, Blanka. Výzva: Valašsko zasáhla v roce 1954 nečekaná epidemie. A spisovatelka o ní napsala nečekaný bestseller. *Seznam Zprávy* [online]. Publikováno 7. 7. 2018 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/od-zakusku-k-tyfove-epidemii-udalosti-ve-valasskem-mezirici-mely-az-stredoveke-rysy-50311>

Než jsem tě poznala [online]. [cit. 2021-02-04]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/nez-jsem-te-poznala-predtym-ako-som-ta-poznala-nez-jsem-te-poznala-155109>

OSIČKOVÁ, Kateřina. Michaela Klevisová: Nikdy dopředu nevím, kdo je vrah! *Proženy* [online]. Publikováno 16. 8. 2020 [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <https://www.prozeny.cz/clanek/michaela-klevisova-nikdy-dopredu-nevim-kdo-je-vrah-65990>

PLESSER, Abby. Jojo Moyes: A modern-day love story. *BookPage* [online]. Publikováno 17. 12. 2012 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://bookpage.com/interviews/8890-jojo-moyes-fiction#.YBf56-hKiUI>

ROINS, Anna. Me Before You by Jojo Moyes Delivers Emotional Punch – 2013 Release. *WRITERS & READERS MAGAZINE* [online]. 31. října 2013 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://authorlink.com/interview/me-before-you-by-jojo-moyes-delivers-emotional-punch-2013-release/>

SPĚVÁČKOVÁ, Martina. Nejsem sluníčko, říkám, co se lidem nelíbí, ve StarDance jsem si to s každým vyříkala, říká Třeštková. *Seznam Zprávy* [online]. Publikováno 16. 11. 2019 [cit. 2021-01-21]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/nejsem-slunicko-rikam-co-se-lidem-nelibi-ve-stardance-jsem-si-to-s-kazdym-vyrikala-rika-trestikova-82847>

STEEL, Danielle. 9/26/16, Happy Endings. *Danielle Steel* [online]. Publikováno: 26. září 2016 [cit. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.daniellesteel.net/92616-happy-endings/>

SUCHÁ, Lucie. Urny v curyšském jezeře zůstanou záhadou. *Klinika Dignitas* vyvázla. *IDNES.cz / ZPRAVODAJSTVÍ* [online]. Publikováno 5. srpna 2010 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/urny-v-curysskem-jezere-zustanou-zahadou-klinika-dignitas-vyvazla.A100805_122655_zahranicni_stf
Zprávy o českém knižním trhu. *Svaz českých knihkupců a nakladatelů* [online]. [cit. 2021-04-12]. Dostupné z: <https://www.sckn.cz/zpravy-o-ceskem-kniznim-trhu/>

Žebříček: tištěné knihy. *Svaz českých knihkupců a nakladatelů* [online]. [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.sckn.cz/zebricek-tistene-knihy/>

10.3 Knihy ze seznamu

FERRANTE, Elena. *Geniální přítelkyně*. Praha: Prostor, 2020. 296 s. ISBN 978-80-7260-414-2.

JACOBS, Anne. *Panský dům: Počátek rodinné ságy*. Praha: Knížní klub, 2017. 464 s. ISBN 978-80-242-5777-8.

JAVOŘICKÁ, Vlasta. *Vlnobití: Žena dvou mužů*. Třebíč: Arca JiMfa, 1993. 224 s. ISBN 80-85766-24-8.

KLEVISOVÁ, Michaela. *Kroky vraha*. Praha: Motto, 2007. 360 s. ISBN 978-80-7246-372-5.

LAPENA, Shari. *Manželé odvedle*. Praha: Knížní klub, 2017. 272 s. ISBN 978-80-242-5724-2.

MORNŠTAJNOVÁ, Alena. *Hana*. Brno: Host, 2018. 320 s. ISBN 978-80-7577-424-8.

MOYES, Jojo. *Než jsem tě poznala*. Praha: Ikar, 2013. 406 s. ISBN 978-80-249-2188-4.

STEEL, Danielle. *Palomino*. Praha: Ikar, 1996. 320 s. ISBN 80-85944-99-5.

STEN, Viveca. *Ve vyšších kruzích*. Český Těšín: Víkend, 2013. 319 s. ISBN 978-80-7222-917-8.

TŘEŠTÍKOVÁ, Radka. *Bábovky*. Praha: Motto, 2017. 322 s. ISBN 978-80-267-0888-9.

10.4 Právní předpisy

ČESKO. § 2 písm. a) zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 14. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-257#p2-1-a>